

Works on regimen

Contributors

Maimonides, Andrea de Burgaro

Publication/Creation

Late 15th Century

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/d8ge66h7>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

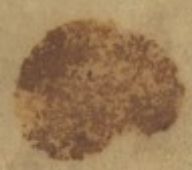

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

Libra medicinae

Infusa Arduosa

16.

558 Moysi (Rabi) Tractatus de Regimine Sanitatis quem
Soldano Babiloniæ transmisit. Accedit consilium Andreae
de Francis de Burgaro de Regimine Sanitatis, MANU-
SÆC. XV
SCRIPT ON PAPER

~~558~~ 472

MS. No.466.

ACCESSION NUMBER

29871

PRESS MARK

Bibliotheca Sartechiana
de Fivizzano

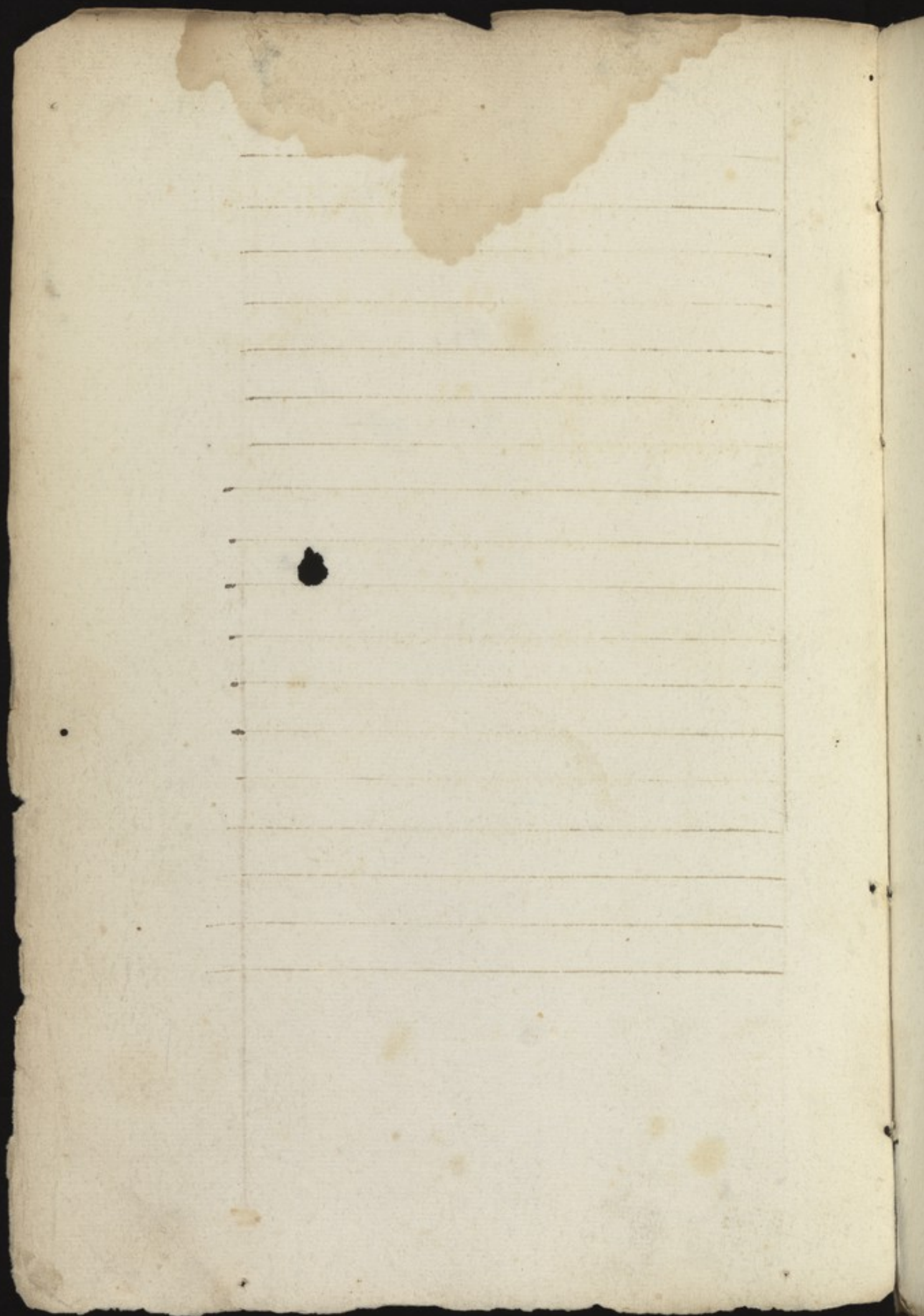
Agrimi

Tractatus

De Agimine Sanitate

Impressum in Urbino in Sartechiana die 1530.

pag. 12/111

2

RACTATVS

Rabi Moysi quē domīo

& Magnifico Soldano

babilome transmīit Postq̄

ad manus mīnī seruatoris Moysi israhelitici
cordubem preceptū p̄ncipis ac honorati regis per
uenit cui deus gloriosus honores augmentare
dignetur : quod mihi transmīit per quendā suum
nuntium : s. ut sibi scribere deberem regnenta
le cui persēcutē & alque dubitātionē aliqua
possit de curis egritudmū que nouiter ipsi meo
dnō reuerendo superuenerūt fideliter considere
a quo deus dignetur ip̄as & omnes alias egritu
dmes elongare & sanitatē perfectā cum eodem
temporibus uite sue permanere. Mihi quidē
significauit dictus nuntius quod domnus meus
reuerendus conqueritur de duritiē seu siccitate

sue nature in tantū quod nō potest ascellare nisi
cū summo studio & labore & quod immouata est
et eide melancolia & male cogitationes & qu
od appetit esse solitarius & tmet mori : & quod
debilitatus est stomachus eius taliter quod cibus
corrumpitur i eo absque completa digestionē .
Quare super his quatuor ordināui tractatus .
Tractatus primus de regimine sanitatis omnium
hominū sub breui loquio compilatus . Tractatus
secūdus est de regimine egrorantū quando nō
possunt medicum inuenire uel si reperunt est
ut imperfectus & alque scia . Tractatus tercius
est de regimine mei domini & de suis acciden
tibus pro ut mihi per suū nuntū significauit .
Tractatus quartus est capitulum generale conue
niēs & utale sanis & egris omnibus temporibus
& omnibus locis . Et nō impropere tur mihi ab
aliquibus si aliquid dicam in hoc tractatu de his

3
que in alijs memoravi tractatibus eo quod qui
libet tractatus sit secundum commoditatem &
requisitionem querentis: aut secundum intentionis
efficientis & super hoc adeo excelso & glorioso
imploro auxiliū & uiuamen

Tractatus primus de regimine sanitatis
oum hominum sub compendio compila-

tus. Intentio mea in hoc tractatu remediari-
uas leues & faciles ad memorie recommenda-
tionem & exercere ea que didurus sum erit
magne utilitatis & perfectionis in conseruatione

sanitatis. Et hic tractatus est secundum sententiam magnorum medicorum. Dicit Hippocrates quod
conseruatio sanitatis exiit melogatione a
multa repletione & superfluo labore. Vide
ergo quomodo Hippocrates posuit conseruationem
sanitatis in his duabus uis. s. ut quilibet se-

Conseruatio sanitatis
consistat. s.

abstineat a superflua & imma repletionē & a
tali excelsu exercitij & laborū qui possit cibū
corrumpere & digestionē impedire. quonia
quando aliquis tantū comedit atque bibit:
ut satiatur superflue: ex necessitate sequitur
inde extensio. Et scitū est quod quodlibet
membrū quando extenditur ultra debitū solu
itur in sua continuitate & inde debilitatur uir
tus eius in tantū quod nullo modo potest dige
stione perfectam efficere & accidit dolor in
eo & debilitas motus eius & maxime cū potat
aquam multam post repletionem. Vnde imp
ossibile est quin accidat ei una ex istis rebus
videlicet quod corrumpatur digestio taliter
quod inde pot aduenire mors. quod si corr
uptio fuerit minor predicta efficitur eger sed
liberabitur cū bono regimine & conuenienti
• Et adhuc potest digestio mala esse leuior in

rantu quod sustentabitur paties absque eo quo
 d perueniat ad egritudinem : sed cu labore
Speties autem male digestiois diuersificantur
 secundu diuersitatem specieru ciboru & comple
 xionu & etatu & secundu preparationem memb
 roru ad recipiendu egritudines certissime cogn
 oscendo quod si digestio facta fuerit corrupta i
 stomacho : impossibile est quod bona fiat in opa
 te uel ceteris membris . **E**t dicit simili Gal.
 quod qui cupit se ab egritudinibus conseruare
 studeat toto posse ne mala faciat digestionem
 & ut non moueat se motu laborioso uel super
 fluo post cibum . **E**t hac de ca medici concor
 diter & generaliter dixerunt quod qui uult in
 sanitate permanere studeat surgere ante facie
 tatem & cu aliquo appetitu de mensa : abstinu
 do se omnino a tensione & superflua repletioe
 stomachi . **I**tem adhuc oes sapientes medici dicunt

.Gal.

quod ex assumptione mali cibi in modica quan-
titate inuis sequitur nocumentum quia ex replet-
ione boni & perfecti in superflua quantitate atq[ue]
magna eo quod quando aliquis recipit ex cibo
non bono aut malo in modica quantitate in stomacho
& epate digeritur digestionem completa & hoc est
uel propter delectationem ipsius uel quia calor
& uirtus preualet & domnatur supra id modicum
in tantum quod id quod ex eo peruenit ad membra
recipitur & conuertitur ab ipsis in suum nutrimentum
optime. Et siquid ex ipso superfluo remanet
est ualde modicum unde a uirtute expulsiua ipso-
rum faciliter expellitur quare ex hoc non perue-
nit nocumentum & siquid accidit est tam
leue & imperceptibile quod non curatur.
Qui autem saturatur superflue quibus ex opti-
mo pane & perfecto & nobilissimis carnibus
& perfectissime preparatis non potest bonam

5
facere digestionem nec laudabilem Et hanc
cautelam medici habuerunt quando prohibet
ne quis cupies sanitatem suam conseruare re-
cipiat fercula multa in una mensa quonia ex
uno ferculo non potest tantu saturari quod ide
ualeat ad nocumentu de quo sit curandum
peruenire. Sciendum quod diuersificantur
cibaria diuersimode uariatur digestio secun-
dum natura uniuscuiusque cibi. ergo quicu-
pue cupit suam sanitatem conseruare stude-
at comedere in temperatis horis diei. & tali
comedat quod stomachus inde no recipiat
extensionem nec grauamen & comedat cib-
aria conuementia sue nature in tantu quod
non deueniat ad eruptionem putridam
aut corruptam neque ad sitim & quod post
cibum sanitate & leuitatem: & quod cibaria
sua talia existant quod permaneat mollis

O q. Cupis Sanitate
Conseruare

& solubilis nature. Et istud regimen toto posse
perseueret. Si autem aliquando incumbit
necessitas comedendi in horis calidis immua-
tur de quantitate eo quod uirtus digestiua
in tali tempore & hora debilis existit prop-
ter sparsione naturalis caloris a dexteriora
& quando mfrigidatur aer addatur & mul-
tiplicetur quantitas quia uirtus digestiua tunc
tempore fortificatur & uigoratur propter co-
ductionem caloris inati & constrictionem
pororum. Et dico uobis domine Reuerende
quod si quis se regeret semper eo modo quo re-
git animal suum quod equitat euaderet a
multis & diuersis egritudinibus quonia non
reperitur ho qui propmet suis equis a nona
semper & omnibus horis cibandi in tali prop-
ortione quod secundu quod cogitare & scire
potest quod possit digerere & ferre cope

6
tenter absque difficultate & labore. qui bene
scit quilibet quod si inordinate cibaretur uel
superflue uel fatigaretur ultra debitum & in
ordinatis horis quod infirmaretur sine dubio qu
od non faciunt in se ipsis. Et si quilibet attentis
in suis motibus exercendis quoniam motus est
radix maxime in conseruatione sanitatis & in
pluribus egritudinibus expellendis. Et iam
dixit nobilis ypoerag quod qui uult suam sanit
atem conseruare utatur exercitio sed tali modo
quod non percipiat dolorem in suis membris
nec grauamen superfluum. Sciendo quod non
reperitur res in mundo que possit motui et
exercitio temperato equi parari eo quod ex
motu excitatur & augetur calor naturalis in
omnibus membris & non est corpus alicuius
hominis in quo non multiplicentur superflui
tates aliquae & generentur quamuis comedat

pp. de modo utendi
Exercitio

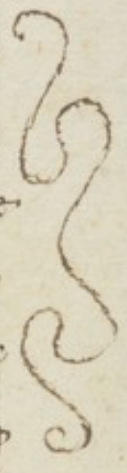
Non laudem
Exercitij

temperate & cibaria optima. ne dum in facien-
tibus contraria que consumuntur ab exercitio &
motu ordinato. Et expellitur et nocimentum per
motum & laborem quod accidit ex malo regime-
facto in maiori parte hominu. Et scitum est quod
motus non sunt equales quia alij sunt graues alij
fortes alij debiles. Motus autem grauis est
ille in quo anelius fortiter permutatur cum anx-
ietate. & ille qui fortior isto existit nominatur
laboriosus atq; fortis. Debilis uero non inducit
permutationem in corpore. Et optimu quod est
in conseruatione sanitatis agere motus leues & no
laboriosos. Et non est conueniens uti exercitio
nisi facta & completa digestionem & post expul-
sionem superfluitatum prime & secunde digestio-
nis. s. stercoreis & urinis. Neque enim fieri debet
motus in forti calore uel frigore. motus autem con-
uenientes sunt in mane post exitum a sompno et

Tempus Vsi
Exercitij

completa digestionem & facta expulsionem dicta
 rum superfluitatum. Dixit Galienus in regimine
 in regimine sanitatis quod sicut exercitium conueniens
 est ante cibum sic nocuum est ualde post cibum
 & specialiter post superflua saccietatem Sciendo
 quod motus localis superfluus & coitus & balne-
 um post cibum sunt omnia magis nocuamenti &
 specialiter illis qui habent uenas strictas uel sic-
 cas naturaliter. illi enim sunt qui recipiunt & recip-
 ere possunt ex talibus multa nocuimenta tamen
 sine nocuimento potest quilibet se mouere ambu-
 lando tantum quantum sua domus extenditur in longi-
 tudine ad hoc quod cibus descendere possit faci-
 lius ad fondum stomachi ubi digestio naturaliter
 celebratur Et somnus est ex rebus que multum
 uiuant digestionem. & maxime in eis qui assueti
 sunt in die dormire. Et de melioribus & utilio-
 ribus rebus in regimine & conseruatione sanitatis

Gal. /.

Somnus /.

est non addere cibo cibum donec sit digestus et
non comedere nisi post naturalem appetitum: neque
bibere debet nisi sitierit naturaliter quoniam aliqui
quamplures homines patiuntur sitim & famem
mendosam que famem specialiter erit ex aliquo
malo humore & mordicatione mordicante ori
ficium stomachi & inde generabitur famem cui nul
latenus est satisfaciendum. Et scias quod bibere
aquam post cibum est ex rebus que multum destru
unt digestionem nisi fuerit assuetus. In mensa
vero quando comedit & infra cibum non bibat
nisi aquam simplicem sine aliquo melle. Et de mo
do et ordinibus conservationis sanitatis est ex
pellere superfluitates omnibus hora & tempore qua
ntum potest absque retentione ipsarum coire uel
dormire seu aliquod iter incipere uel aliquem
grauem motum facere nisi prius diotag superfluita
tes conetur expellere toto posse & postquam fec

No. 9. bibentes
19. cib

erit aut compleuerit aliquam ex didtis quinq; ad
 ombus agere studeat illud idem .s. didtas super
 fluitates coetur expellere Et de ordmibus sim
 iliter & conuenientibus rebus in conseruatione
 sanitatis est ut quilibet sciat natura unius cuius
 q; specierum ciboru qui comeduntur & de his
 & super his q; plures medici diuersos atq; uarios
 ediderunt libros eo qd hoc est ex rebus maxe
 necessarijs in arte medicine Nos uero adduce
 mus super hoc utiles regulas secundum cibos qu
 ibus uti consueuimus & ex illis est quoniam cibus
 laudabilis ad que oportet tendere qui querit sa
 nitatis continuatione est panis de frumento arte
 paratus & carnes edorum iuueni pecoru & car
 nes gallinarum faseanoru turturu & perdiciu &
 uittella ouoru & uolo in quam ut panis frumenti
 artificialiter paratus sit quod sit ex frumento cu
 ius decoctio completa sit atq; perfecta .s. postq;

Cibi Laudabiles

Modus ppar
 atioms pane

ab eo exsiccata fuerit ipsius humiditas superflua
neque mueteratum sit quousq; incipiat putrefi
eri & sit panis cum modico fursure auferantur
cum cructo uel cucullo & appareat in ipso acet
ositas & et sal & multiplicetur eius tractatio in
hora confectiois & sit coctus in furno, talis enim
panis preparatus secundum artificium eius apud
medicos est cibus magis laudabilis. Et oportet
te scire quod totum id quod de frumento fit pre
ter hunc panem non est bonus cibus aliquo modo.
Sed sunt mala cibaria. Videlicet, sicut panis az
mus & pasta cocta in aqua & uermicella similiter &
fursura cocta & aqua que farinata dicitur muulga
ri & acida quod est azmus assatum cum oleo &
panis cum oleo mixtus siue oleo connum siue
ceteris oleis huius cibaria omnia sunt mala un
uersis hominibus. Similiter & panis niger albus &
panis factus de

Granum uero coctum non est laudabilis cibus
 quanius sit bonus quando digeritur bene. requir
 it enim potentem stomachu ut digeratur. Et tunc
 nutrit bono nutrimento & copioso Genera uero ca
 rnu que predicta sunt a nobis in precedenti tradit
 non omnia sunt eiusdem nature: nec omnia equal
 iter laudabilia Sed meliora carnu genera quadru
 pedum sunt carnes porcoru unius anni pascentiu
 in campo & castratoru medie etatis pinguiu. Et
 partes meliores ex his sunt que adherent ossi
 bus Et quodcuq; e in uentre male e. Vniuersa
 autem pinguedines male sunt replent em & dig
 estionem corrumpunt & appetitum prohibent.
 Aegma generant & similiter capita animalu plures
 superfluitates generant quam cetera membra. alie
 uero extremitates. s. pedes priuati sunt a super
 fluitatibus neque mali nutrimenti sunt facilius qz
 digestiois Agme uero carnes malas hnt super

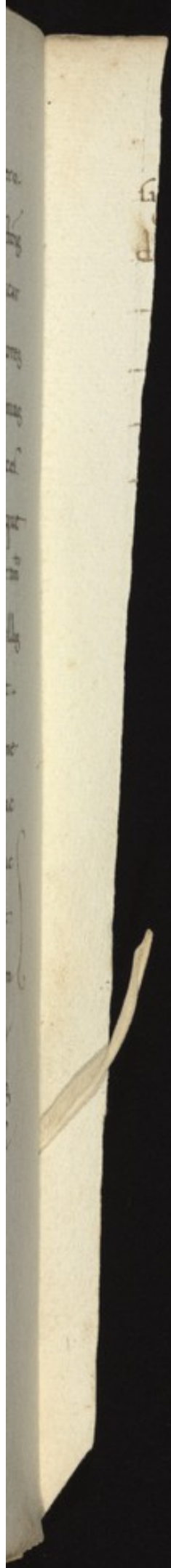
Carnee
 Meliores

Pinguedo
 mala

Capita anim
 aliu mala

Agm Mali

Hec boni / Autates & nihil boni existit meis. E di uero
 lactentes boni nutrimenti sunt faciliq; digestiois
Carnes Auum / Carnes uero auum generaliter leuioreg sunt car
 nibus bestiaru & facili digestiois. Sed meliores
 carnes inter aues sunt carnes quas prescripsimus
Lac / Lac uero in illa hora in qua mulgetur du no acce
 dit in stomacho neque in fumos resoluatur neque
 generet uentositatem in rebus est boni nutr^{ti}
 oportet autem misceri cum ipso modicum mellis
Gal / & modicum salis & ea que numerauit. Ga. ut
 non coaguletur in stomacho, sed melius inter gene
 ra lactis & magis subtile est lac caprini & uac
 cum et est boni cibi. Omnia uero que de lac
 te fiunt uel cu eo admiscentur mala sunt. Et
 eodem modo quidquid de lacte coquitur pessim
Caseus / um est. Similiter uniuersa genera casei pessima
 sunt atque grossa. Caseus uero unus diei albus
Butiru / & dulcis & no multu pinguis bonus est. Et uniuersa

10

generabuntur uniuersaliter non sunt mala cibaria /
uniuersis hominibus **Mel** quoque est bonum nutrimentum *Mel*
suis hominibus & malum uero uiuentibus & maxime
cuius complexio est calida quoniam cito uertitur
in coleram & **Ru** & **Pisces** uero ut plurimum *De Piscibus*
mali sunt nutrimenti & maxime habenti humidam
complexionem & suis hominibus & multo magis pisces
magis corporis & saluti & crescentes in malis aquis /
& qui sunt multum pingues mali sunt propter nullam
humiditatem & **Pisces** quoque non mali sunt /
quorum corpora parua sunt & quorum carnes
sunt albe & dure atque frangibiles & quorum
dulcis sit sapor in marinis aquis excretum aut in
alijs aquis currentibus & **Genera** quoque piscium
que dicuntur cephalones non sunt mali nutrimenti
si sumatur de illis ad modicum & **Et** notandum est *Vini Laus*
apud omnes medicos quoniam ex melioribus cibarijs
est illud cuius prohibitio est diuulgata in lege

Saracenorum, s, unu na illud est quod nutrit /
multo & subtili nutrimento & cito digeritur &
adjuuat digestionem & extrahit superfluitates
aporis & urinam educit & sudore & preter hoc
habet alias plures laudes & diuersa inuamenta
a medicis iam posita Sed tractare de eo cuius ad-
ministratio non est licita inutile est & ob hoc sub-
traximus hanc memorauonem specierum ipsius
& eius sumptionis modum secundum semita sunt
atum Ex cibarijs uero que mala sunt uniuersis /
hominibus sunt, s, allea cepe porri & caules
melongiane omnia hec perxima sunt his qui suam
santatem cupiunt conseruare Citrulli uero et
mellones uirides immoris sunt malicie Mellones
autem curmi si summantur per se in principio diet
euacuato stomaco & non sit in ipso malus humi-
or, s, ab alio loco procedens & cum hoc non
sit in ipso malitia complexionis tunc benedige

Cibaria Vlt
mala

rentur & corporis nutrimentum inflamant urina
am multiplicant neruos purificant atque mund
ificant ab humoribus que in eis sunt tunc non
erunt mali nutrimenti Quod autem facimus me
morationem de istis est quia homines consueue
runt comedere de illis multum De fructibus **¶** De fructi
quoque huiusmodi sciendum est quod omne quod ^{bus}
educitur ex arboribus malum est ad nutrimentu
tum hominis in generali sed est distantia inter
eos in malitia Sunt enim quidam fructus ual
de mali ut sunt carabe & sorbe & nespule alij
uero sunt parum mali & proxime bonitati ut
ficus & uue Et dixit Gal quod ficus & uue **Gal. de fructi**
sunt quasi principes omnium fructuum & immoris ^{bus &}
malicie sed sanguis generatus ex fructibus ^{uus}
non est bonus nec quis in hoc decipiatur cum
dixerimus omne quod educitur de arboribus est
mali nutrimenti nos intellexisse mella fructuum

& uina decocta & potiones confecthones que sunt
ex ipsis in hoc genere contineri, inuenimus enim
ea utilia proprijs languoribus nam ipsorum operatio
est in eo quod medicine sunt, hoc autem non est
notum apud illum qui in arte medicine est peritus
Et est quidem apud Galen sermo quem protulit Gal
per modum correctionis hominibus & iurauit per
deum quonia sermo ille esset perfecte ueritatis
quo corrigit homines non comedere fructus Dix
it enim quonia cum incidere in febre omni anno
uisit ei pater suus ut non comederet fructus aliq
modo & exemptus a febre illo anno, post illud
subtraxit se omnibus diebus suis ab usu fructuum
qui iurauit non sensisse febre ex tunc usque medi
em illum quo fecit illum sermonem in febre ef
fueram. Et nos quidem dicimus quonia uerum
est quod dixit nam humiditas fructuum est ma
teria febris nec pro tanto quia contra nos obicit

esse plures homines comedentes fructus non mo-
 lestari a febre, nam consuetudines et nutritiones
 alias habent rationes, quo modo si aliquis de
 regione in die uteretur pane artificiose parato
 & caribus ouibus necessarie infirmaretur, quod
 si aliquis nostrum continue uteretur gramis rizi &
 piscibus ut yndi faciunt necessario egrotaret.
 Sed huiusmodi tractatus intentionis est has cas
 ponere: sed eius intentionis est demonstrare
 quod fructus uniuersaliter mali sunt & quod ho
 eunt eos neque misceat eos cum cibo aliquo mo
 & utatur ex eis quicunq; molificatiui sunt & hu
 mettatiui sunt sicut una pruna & ficus ante cib
 um nec sumat cibum donec ex stomacho educ
 antur & ex ipsis post cibum utatur quicunq; aggre
 gatiui sunt ut coctona & pyra & non sumat de
 eis nisi modicum ut confortent & claudant quesit
 in toto. Et quemadmodum inter fructus laudabiles

Hora vsus
fructuum

Fructus laud
abiles

Fructus illi
dabiles

sunt ficus & uue & peria sulphica & melme. nec
accedat ad aliquod istoru generu aliquo modo
quonia ex his generantur humores qui emisti
sanguine ebullient. Et hec erit potissima cum
putridoru humoru & febriu fructus uerofici
& uue passe et fistici non sunt mali imo utiles
sunt post conuersionem et maxime passe &
fistici quoniam uiuant epar maxime & in san-
tate eparis nos uiuimus sicut dixit Galien-
us. Similiter bonu est cibum aliquid dulcedinis
sumere prestant enim stomacho uirtutem retinendi
& digerendi. hoc est quod uisu est nobis pon-
ere in hoc capitulo quod quidem secundum nostram
intentionem sufficiens est

Gal. epar est
pncipium

Am notum est apud speculatores quod
scientia medicine necessaria est homini
meo quod est susceptiuus egritudinu propter cib

oru[m] multiplicationem nec desunt indigere medi
 co aliquo tempore uel modo. & hoc est quia ali
 quis continet tria regimina **Primu[m] regimen** & ma
 gis nobile est regimen sanitatis ut sanus non
 moueatur ab eo **Secundu[m] est regimen egrorum**
 & est acceptio consilij & operari ut sanus re
 cuperetur **Tertiu[m] uero regimen qd[em] appellat: Gra**
 uificationem & est regimen illius qui no[n] est
 sanus sanitate legitima nec eger sicut regimen
 neutroru[m] & senum **Manifestum est ergo** quo
 nam indiget homo regimine medici omni modo
 o[mn]i tempore **Veru[m] tamen eius necessitas hinc**
 medicu[m] tempore egritudinis est fortior & absen
 tia ipsius medici tunc magis periculosa existit
 ioq[ue] putant stulti non esse necessarium medie
 um nisi in tempore egritudinis & contingit enim
 plures egrotare & aliquem cundo per uia[m] me
 ditate in qua non est medicus uel est ibi medicus

Regimina 3

Gal

Gal.

non tamen dignus posse confidere de ipso propterea
fuit de consilio serui quid oportet fieri in
tali casu Dico ergo quantum Ga. iam delibera
uit quod uniuersi antiquo tempore quoniam occurre
bat eis aliquod dubium in ipsa egritudine non cu
rabant ipsam aliquo modo sed morbum ipsum rel
inquebant nature quoniam natura est sufficiens
ad sanationem egritudinis Quod uero iam prolo
ngauit in multis locis librorum suorum sermone in
commendanda natura dices ipsam esse sapientem
& ingeniosam ad faciendum id quod oportet fie
ri neque indiget alieno subsidio in curatione eg
ritudinis oportet tamen medicum uiuare & subst
entare ipsam non alio modo Dixit autem Rasig
in quodam notorum capitulorum quod quando egritu
do fuerit fortior uirtute egrum non speres salutem
ab ea nec in ea utilis est medicina aliquo modo
Cum autem uirtus egrum fortior fuerit egritudine

Rasig

non eget medico aliquo modo sed ipsam sanat sola
 natura quando uero uirtus & egritudo sunt equ
 ales tunc indigebit medico pro uirtutis confort
 atione hoc tamen cum medicus fuerit sufficiens
 sciens quomodo confortet ipsam & consideret su
 per ipsam. Sed maior pars medicorum errant creden
 tes confortare naturam & ipsam debilitant & ei
 usmodum impediunt. Et ideo dicit Ar^s m. li. de
 sensu & sensato quod maior pars hominum moriuntur
 ex medicina pro ignorantia medicorum ipsius nature.
 Medici autem intelligunt per naturam uirtutem
 regituum corporis animalis cuius eentia & ipsius
 uirtus operatois determinata e in libro sciaram et
 scientis antiquorum. Et propter has cas assumunt
 sibi reges plures medicos ex illis eligunt qui ma
 gis est inteliges & magis uetus in ipsa scia possi
 bile e ei ab errore excludi cu ipor opmoneg
 fuerint pariter Congregate. Manifestum est ig

Ar^s

Ma apd Me.

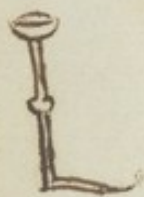
Quid oppo-
rter fieri qua-
ndo Eger caret
Medico

itur ex his quedicta sunt q̄ma oportet egru cum
natura permanere quando medicus nō est sufficiens
sed modus eius permanentie cum ipsa natura est.
ut non recipiat medicinā nisi illam quam iam cō-
sueuerit recipere & non recipiat de cibo quanti-
tatem totā quā solet summere & cum fuerit bib-
at & cū famescit comedat tempore quo solebat
& tūc comedat leuiorem cibum inter cibos quibz
usus est Et sciendū est etiam cū habet secum diu-
ligatum medicū unū nec plures non declinet ad as-
sumptionem medicinarū fortū nisi cū consilio
medici periti ualde cuius scia probata & uerific-
ata est super quo et statatur experientia sed preter-
ipm elligat tempore sue egritudinis debiles medi-
cinas non fortes. Ego quide declarabo medicin-
as fortes que sunt flobotomia cum multo sanguis
extractione. Similiter euacuatio conuolenter lax-
atis atrachis ut est colognuda sciaones. Similiter

Medicine
fortes que

euacuatio per uomitu cunforti medicina ut ellebo
 ro nuce uomica & similiter cum cristerijs acutis in
 quibus intrat coloquintida Serapnum castoreu
 & similia et tollerare sitim & cessare a potu aque &
 cib totaliter ita quod eger nihil sumat & Similino
 accipere coffectores iuuantoru multoru sicut ty
 riacas & metridatos teodorico & his similia hec
 omnia sunt medicine difficiles no utere aliqua
 ipsaru nisi eu consilio periti medici in scia & arte
 hec em si fiant in casu debito sanant egru de proxo
 uel per ea liberabitur a morte & quod peccauerit
 in proprio casu & delicto interficient ut plurimu
 cito uel facient acquirere egritudinem que multo
 ducit ad mortem & ideo oportet cauere ab eis &
 Medicine uero debiles sunt .s. extrahio sanguis
 cum scarificatione in tibijs aut in superiore parte
 corporis & laxare uentre cu marna & pruing &
 scyropo uolato & scyropo .ro. cum aqua fria &

Medicine de
 biles que.

Ad subtilian
du Cibu

infratig & similiter uomitus cum aqua & or & sec
uabm cum radice aut cu radicibus melonū & sim
ilia & similiter cristeria leuia sunt sicut cum aqua
ordei aut decoctione surfuris cu aqua mel & uel
cum oleo tantum & his similibus & **A**d subtilian
du uero cibū est acceptio scyruporū qui habentur
in usu factorū de zucharo uel de melle apum uel aq
ordeacea uel farre ex ordeo aut micha pang plu
rieg lota aut summere modicu de pane cum fere
ulis extraneis & s. que non sunt sanoru fercula sim
iliter curari cum medicinis sanatiuis & s. rebus quas
consueuerunt sim accipere frequenter & sicut sunt
scyrupus & noci & scyrupus acetosus & scyr
upus uolaris & rosarius & ceteris his similes &
sicut rose facte cum melle uel zucharo & uole si
militer hoc modo facte et mirabolam confecti &
similia Item acceptio decoctionū compositarū ex
medicinis debilibus & securis est uero requilita &

capillus ueneris & lingua bouis & semine endi
 ue. et cortices citri & macma & radices spara
 gy et cortices radices endie & et femiculi et apy
 et semen citrulli et semen portulace & semen
 mellonu et radix maluauci et eius semen et his
 similia Item scyrupus compositus ex fructibus
 et seibus et floribus quibus sam uti consueuer
 unt. Similiter potus tamarindoru & unuersa hec
 medicine leues & debiles qz qn administrate fu
 erint suo loco & tempore uiuant & sanant egrit
 udinem debile & aliquando sanant egritudme
 fortem longo tempore. Quod si eoru administr
 atio loco suo non fiat non intermit nec generant
 intensum malum. Similiter muenimus maiorem
 partem medicoru confidere hoc modo medicine
 ad querendu securitatem. Euacuationu uero
 cu peris & agarico et turbit et his similibus et
 similiter castia fistula modus mediocre est &

Medicine me
 du que

non de genere difficultum euacuationu nec sunt
de medicinis debilibus. Cassia fistula uero licet
et heat in se molestiam et interdum inducit
pondus, et tenasmon, est tamen secura medici-
na. Agaricus & si sit secura ex parte sue lax-
ationis; tamen eius acuitate et siccitatis ueh-
ementia nocet magno nocumento quando requir-
imus humectationem totius corporis uel alicuius
membrorum et ita est nocumentum ierarum et
triferarum inferentium magnum ualde multoties
et hoc est quod nos prohibemus sumptione
tyriacarum et mitridatorum nisi hoc fiat de conce-
nsu medici peritissimi et hoc in sanis & in egris
in sanis autem dico quod iam possuerunt quod in
regimine sanorum est sumere tyriacam quolibet
die hoc bene dixerunt medici sed non est
id de ratione medicine ratio absoluta immo
omnes qui requirunt hoc huiusmodi habent

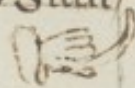

necessario conditioes sicut id quod possuerunt
 de conditione tyriace quolibet die .x. per me
 du conseruatois samtatig hoc non oportet sum
 cre calida hntem complexionem nec mtemp
 oribus mtenie caliditatis sed ipsa uti debet
 ille m cuius stoco est malug humor quiccuq
 Et sicut ex horu didis est qz uomitus semel
 uel big m mense bonug est modug m regimine
 samtatig hoc et her conditioes s. quod non
 sit ille debilis pectoris nec talis cuius caput
 repletur de facili uel accipiat & frequenter
 almahada & quod non fiat uomitus m temp
 mms frigido & secundu quanlibet ratioem
 qua ipsi solunt sunt certe conditioes sicut ex
 emplar possumus quod est quonia dirrexi m
 us admmistare debilem medicina qua memo
 rati sumus de cuius condictionibus & ut ipsa
 quando no reperitur peritus medicus et quod

possit in ipsa manu immittere eum quocumque medico/
qui possit reperiri totum hoc positum est in loco
necessitatis. Nam hoc idem nocet & est ista mod-
ica quantitate maxime quando medicum conting-
it fallere & administrare preter proprium. Et
Gal. quidem declaravit nobis quoniam ipse iubet
potum aque donec sanetur eum sitim & inducat/
sudorem in corpore egrum & mollificet naturam
eum & amoveat febrem & sanabitur perfecte &
multoties solvunt potus aque tempore non deb-
ito quod quidem erit causa egrum perditionis aut
acquirendi sibi longam infirmitatem de qua non
sanabitur. Et iam quidem determinaverunt om-
nes conditiones quibus solvuntur potus aque vel
prohibetur. Quod siquid hoc est de potu aque mul-
to magis erit in alijs que preter hec sunt & que
contrariantur signa & dubitatur apud nos utrum
debeat solvi potus aque vel prohibeatur dimi-

18
Etat ipam eger bibat & non euetet Quod si fuer
it apud nos dubium utru nutrire debeamus
egrum uel caueamus ipsam totaliter nutrire uis
ipsu tuc subtili cibo Secundu hoc igitur oport
et esse tale regimen ubi non inuenitur peritus
medicus & s. quod concurrat semper cum re
gimne sanatio & sumat minus eo quod consue
uit sumere & conseruet quotidie uirtutem
in cibi sumptoe talis autem cibus erit subtilis
& s. ius pulloru & ius carnu & utella ouorum
parum coctoru i aqua & simluter uinu cui dec
et dari aut cum cibo grossiori hec sint carnes
pulloru & no cesset semper conseruare uirtute
naturalem cu cibo & Simluter confortet uirt
utem aialem cu bonis odoriferis cum calidis & s.
mulco & ambra et sebreg & ligno aloes i egru
Ambus frigidis uel frigid sicut rose neuifera
mixta & uole in egru iudibus calidis & Simluter

Modus Proce-
dendi i Cura

quoq; confortet uirtutem uitale & naturalem /
cū instrumentis musice & cantis et recitando /
sermoneg qui ipsum letificant & cuius animam dila-
tat & societate gaudeat & omnia hec oportet esse
in quolibet egro q̄do medicus nō est ad dispone-
dum necessaria que quidem iusserunt antiqui
cui libet medico Nam q̄do possibile est regere N
egrum cum dietis non regat ipsum cum medicinis

 Quod si nō dubitat esse necessarium regimen cū
medicina tunc regat ipsum cū rebus solutis
& tunc incipiat a debiliore & leuore & si hoc suf-
ficit bene quidem & quod si nō sufficiant: tunc
ex medicina forti in fortiore et q̄to cūq; poterit
esse regimen cum medicina simplici: non regat
cum medicina composita Quod si non poterit
 transire regat ipm cum ea cuius compositio
minor est & nec eligat medicinas multo copo-
sitis nisi cū magna necessitate & cū sint huius

modi prece inhibitoes et cautele in discretioe
 laudati medici quato magis oportet cauere
 ubi medicus non est: oportet tunc maximam
 adhibere diligentiam et non accelerare adm
 istratoem medicinaru fortu nec sumere multas
 medicinas et sit contentus de regimne debiliori
 inter regimna et hoc est quod uisum e nobis de
 redificatoe secudu hoc capitulu

Am concordauerunt antiqui medici
 quod principiu regimnis hominis
 est ipsum hre natura leuem qndo em exicca
 tur maxime cui ascendit ex eo fumi ad celebr
 um redificet ipsam ante q illi fumi mali ad cor
 et celebrum ascendant et corrumpant & per
 turbet spūs et inducant peximas cogitatioes
 & stupefactionem & pigritiam ab exercendo mo
 tus & prohibeant superfluitates digestionum

Auenzo
Lentum Ventris

Aliud Lentum

omnes no expelli extra pp hoc igitur adhibeda
est sollicitudo completa samtatig nature. Et
dixit Auenzoar quod ex melioribus rebus
quibus ho possit lenire uentre est mfluxio reu
barbari cu tamarindis sed illud ad quod decli
nat serui optimo quod melius est iusta id quod
numeratum est ei de complexionem tua est esse co
tentu de lemoma cu galma facta pmgu et croco
orientali et zucharo & succo lmonu et bletig
coctis mipa absq; eius aque proiectione et assue
scat et in hora commestionis i principio sumere
olera preparata cu oxomazaro + i + cucha facta
exordeo & bono oleo ante comestionem. Dem
de sumat dng meus qd eligat excibarijs alias
ferculis et sumpta comestione sugat coctam
uiu uel piru uel pomu an granatu cu nucleis suis
+ Olera que dng meus debet sumere in prm
cipio sunt bledi uel spiacy uel boraginez qd cuq;

20
ipsorum inuenitur preparata cum bono ordeo et ex
omagaro de ordeo. Et cum indigerit lemfica
tione cum medicina tunc recipiat de reubarba
ro bono, dragma una, et eo confoso accipiat on
cias, ii, de tamarindis mundatis a nucleis et
a corticibus suis & incidantur quicunque subtili
ter poterit & infundantur in libra una & med
ia aque calide feruentis fortiter per noctem /
una, in mane uero coletur super tribus oncijs
de syrupo rosato in frigidatuo & sumat cum
postea & non comedat usque in fine sexte hore
diei, quod si natura exsiccata fuerit multum,
non est negandum accipere de cassia fistula, cuius
modus acceptioms talis erit, Re, lingue boue
dragmas, iiii, liquitie mundate et cotuse
capilli ueneris granoru berberis in dragmas
iii, seminis maluuisi dragmas, v, rosarum
recentiu si inueniri poterit turioneg, vii, fenicu

Medicina
Lentina

Alu mo.

lotu uiridū. VII, turiones infundantur dia in /
libra + i + aque calide die et nocte et buliet et
fricentur mambug demde colentur super xx +
dragmas cassie fistule et dragmas + iii + olei &
zuchari uncias + ii + et sumat illud + Et desinat
a comestione usq; ad eius complementū opera
tiois + demde cibetur cū pulla elixata i aqua
quod si nō fuerit tempus rosatu uiridū ponatur
loco earū scyrupus rosatus infrigidatus oncie
+ iii + Et ego quidem scio quod aliquis forsita
admirabitur de oppositione grana berbe
ris in huiusmodi medicina cū sint restrictua
quare intendis cū eis ingerari solom Scito quod
grana berberis in huiusmodi medicina habent
proprietas amouere molestia ex cassia fistu
la & confortare uiscera & non inducatur pondus
& hoc recepimus a senioribus artis Et iam qu
idem posuerunt medici scyrupu secamabim

De grano
berberis

laxatiuum de rosis que oportet hinc penes dnm
meu quo utatur ad lenendu natura tempore in
tense caliditatis cuius modus hoc est Accip
iatur libra + I + aceti uim acuti ualde & ponatur
i po + c + rose urideg & expoat soliper diem
una in mane uero expriat rose ille et loco
earum apponiat alie quantitate primaru &
no desinat mouando rosis + I + die quolibet
+ III + diebus & accepto aceto illo fiat inde
syrupus cuiuslibet libre + zuchari oncias + III +
aceti predicti & ecce quide auenzoar componit
syrupum secamabim factu de passulis & est
bonu ualde & uile fieri in tempore estius +
Et modus eius est qd accipiatur de passulis
mgris mundatis a nucleis & ponatur ex ipsis
qualibet libra aceti libra media & infundantur
in ipso duobus diebus demde facbulire eas
duabus buluibus uel + III + & coletur et ex hoc

Syrupus secam
abim de rosis
laxatiuus -

Auenzo +

Syrupus secam
abim de Passulis

aceto fiat secambi talis enim compositio cum
bona diligentia facta est utilis na acetum mei-
dit flegma & resistit humoru putrefactioni
resistentia cui non est similis & est subtilis
substantie minus & natura instans & ideo uti-
lis Secambi i omnibus febribus. Veritamen
acetum nocet multu epati radit enim ipsum & eius
sanguinem dealbat Et Gra quidem det
erinnauit quonia conseruatio sanitatis homi-
nis consistit in sanitate epatis sed acetum eius
debilitat uirtutem passule uero amice sunt
epi impingunt enim ipsum & nutruunt & ting-
unt sanguine & humores decoquunt uerum
calefaciunt & urunt sanguinem quoniam multu
sumitur de ipsis. Sed qui componitur syrupus
de aceto & passulis que admodum ille nobilis
uir composuit perueniet ad nos uuanentum
aceti & liberati erimus nocumento quod infert

Acetum Noc
et epati

Gal.

Syrupus de
Aceto & Passu-
lis

epita & deuenemus ad utilitatem passularu
 & ab ipsaru caliditate liberabimur talis inq̄
 syrupus extraneus preparari oportet. Preu
 sum fuit et a seruo componere dno meo duos
 syropos et unu electuarium utiles apud acci
 dentia memorata quoru uno syroporu utatur
 semper & omn tempore. Nam eius operatores
 sunt subtiliare sanguine & eius turbulentiam
 & fumos melacomcos auferre dilatare amma
 & letificare & lenire pedus & malas cogitat
 oes delere & cetera predicta accidentia Cuius
 modus est ut accipiantur frondes rosarum /
 uiridu buglose libre dimidiu sticados uicie
 .ii. .sere crude semis sui terre cortices citri
 aa oncia .i. fundantur i sex libras aque calide
 die & nocte demde buliant & expriatur et
 coletur & effundantur super spm vi libre syr
 upi mehumae .i. salis .i. ponatur supra lentum

Syrupus Mir
 abilis

ignem donec fiat ei modus syrupi & aromatizetur cum quarta parte aurei bom musci talis enim syrupus usus est a seruo non hinc similem in leticia in fortitudine cordis & roboratione corporis & est temperatus neque enim callescit neque inflammat & ideo ei tempore sumi potest & eius sumptio est ad duas uncias usque ad tres cum aqua frigida in estate in yeme uero calida. Sed alter syrupus qui est de intentione serui componere ipsum est syrupus lenitatis nature & possibile erit lenificare uentre duabus assellatoibus uel tribus secundu preparationem & confortabit uirtute expulsua que est in stoco & intestinis & educit flegma & melancolia & colera suauiter non offendens uasa nutritiua et sumptio eius est a tribus uncias usque ad ʒiij. cum aqua calida in qua coquatur amsum donec mutetur eius color iste tamen non accipiantur semper sed apud necessitatis tempus ad educendo superfluitates

detentis & cū eo usug fuerit dñs meus semel in
 ebdomoda confortabit uiscera & auferet ab eo
 dispositoes illas que inducūt siccitatem et le-
 mificabit natura et reducet ipsam ad eius consu-
 tudine cuius compositio talis ē. **R.** polipody
 rasi & mūdati fisticorū excorticatorū & cotul-
 orū ana unciag. ii. buglose sene uciā. i. liqu-
 ritie mūdare & contuse & ligni maluausci cot-
 uli ana uciā. i. femculorū uiridū. **M.** i. rol-
 arū uiridū. iiii numero mūdatis omnia m li-
 bras. iiii. aque calide die & nocte in mane uero
 buliant & colentur post expressionē super ucijs
 tribus de cassia fistula mūdatis uel fucatis cum
 uncijs. v. olei amigdolarū & ponatur seorsum.
 Deinde accipe mirabulanorū cortices kebuloꝝ
 m dorū & eblicorū an dragmas. iiii. & cotundat
 mirabulam & mūdatur in libra. i. & dimidio.
 aque calide feruentis per die & noctem. mane

Syrupus alij

uero exprime illos expressione bona & aduig
atur prima aqua in qua est callia fistula que
posita est seorsum & conuinctis his dabugaqz
effundantur super, iiii, libras Syrupi uolati
& ponatur totu super lento igne & suspenda
tur in ea in petra panni lini subtilis & rari spice
& mastice an, dragme, ii, reubarbari cot
uli dragme, iii, & quotidie expriatu per
ia illa cu spatula ut uirtutes illaru speru im
idantur in Syrupu & cu assumpserit Syrupus
spissitudme & modu alioru Syruporu depona
tur ab igne & reponatur in uase mudo & eout
atur tempore necessitatis sicut dixit, Electu
ariu uero quod sic signauit seruus mulum illor
um quibus est opportuna que quidem bomficat
digestiones & confortat omnia membra unuer
saliter & specialiter cor & stocum & tardare
facit canos & dissoluit flegma & prohibet

fannos ascendere ad celebrum & corroborat sensus
 us & aufert eorum stuporem & iuvat coxam et
 dilatat viam Cuius compositio est ut accipiat **Electuarium**
 mirab, kebulorum yndorum & bellic, an oncia, i,
 rosarum rubearum lingue aius fen. marm. seig spa
 ragi seig carotarum seig cruce ambarum specierum
 ben amci mathcis corticis belsen, an oncia
 media cubebe cardaomi gariofilorum anetiga
 lage piperis logi ziberis, doroice, lignialo
 es bom, an octauam partem unius oncie priorum
 mudatorum ucie, iii, terat medicine sicce &
 cribellentur & terat semina & pini ut sint be
 ne lema & fricetur mirab cu quinqz libris olei
 amigdolarum uel olei fisticorum rem post rem,
 demde misceantur omnia cu tribus libris mellis
 dispumati & reponatur in uase & dosis eius
 erit a iiii, dragmas usque ad quinqz repetac
 to cu aqua calida in qua coctum sit anilum,

sed maere temperato sumatur ex ea mmmma /
sorbutem nec sumat ex ea temporibus intente
caliditatis nec alyg temporibus utatur ea /
frequenter ⁊ sed sumenda est semel in septu
mana ⁊ hy syrups ⁊ ellectuaria quos prouid
it seruus debent esse semper in thesauro regis
⁊ Et notu est apud dnm meū regem quod /
passiones anime mutat corpora mutatioibus
magnis ⁊ manifestis omnibus ⁊ testatio huus
est quod aliqua hora tu uidebis aliquē hom
mem combustem compositiois ⁊ fortem hntem
uocem ⁊ cū uigrosi fame et cū superuener
it aliquod de quo timet tūc uidebis ipsum
mutatum colore ⁊ uigore faciei perduto ⁊
in curuata itatura ⁊ uocem rauca quiet si
uoluerit eleuare uocem suam toto posse non
pouerit ⁊ debilitabitur eius uirtus ⁊ forsita
arripit eū tremor ex debilitate mmmma ⁊ eius

pulsus minorabitur & eius oculi profundantur et
 palpebre grauantur a motu & infrigidantur /
 corporis superficies eiusq; cibi appetitus cadit
 & ea quidem omnium harum passionum est reuocat
 io caloris naturalis & sanguis ad cordis inter
 iora. ✚ Contrarium horum quoque predictorum
 esse poterit ut aliquis erit debilis corpore
 & pallidus coloris faciei & uoce habet pla
 na perceperit aliquod qd letificat ipsum grad
 letificatioe statim uidebis ipsum robustum corpo
 re & eleuata uoce et splendida facie et acc
 elerantur eius motus & pulsus eius magnifica
 bitur & ipsius corporis superficies calefiet /
 et apparebit exultatio & letitia in ipso que
 no poterit occultari. ✚ Et causa quidem istorum
 affectuum est motus naturalis carnis & sanguis
 ad maiestas partes corporis sicq; accidentia
 perterritorum & timidorum qui uidi sunt & sim

aliter uictorū qui optinuerunt manifesta sūt, quā
doq; possibile est uictū nihil posse uiderē ex
defectu uirtutis, uisus eiusq; segregatōe. Vict
oris autē quasi augetur splendor faciei augum
entōe manifesta ita quod uidetur ei lumē aeris
augmentatū & magnificatū ab eo quod erat, &
hoc autē patet manifeste & nō eget prolixitate
declaratōis, & et ideo iubere debentur medici ut
habeatur sollicitudo i motibus animalibus & ips
orū uisitōe quotidie & prouideatur in ipsorū
certificatōe tempore sanitatis & egritudinis,
nec aliud. **R.** debet hic procedere aliquo mō
& oportet medicū hic hēre in eius extimatōe
& s; quod omnis eger hēat animā aut causā
& omnis sanus latā uel amplā & ideo intendit
medicus in his que auferat animales passiones,
que faciunt ipsa aggregari. Nam cū hoc sanitas
conseruatur & id est magis primū & precip

uum megroru sanatoe & maxime cum egritu
do sua fuerit aialig sicut pleurethig & sicut
stupefactio melicocica i quibus sollicitudo aial
iu motuu maior uel fortior debet ee. Similiter
cuiusq; superuenerit longa cogitatio & sollici
tudo de his quibus mos no erat hoc facere
uel dicas ipsam extensione & nam in huius no
presumit peritus medicus rectificare motus ani
maru ipsaru i illis passionibus remouendis. Me
dicus uero in quatu medicus cuius ratio non e
scire ingeniu tales passiones excludere. Ver
untamen hec omnia pernotescunt a speculatiua
phylosophia & doctrinis legu & phylosofi enim
quemadmodu ediderunt libros de generibus
scientiaru sic fecerunt plures libros in rectific
atoe motu & doctrinis anime ad querendu mo
res nobiles ex quibus non resultet nisi opera
tio bona & prohibet ad effectum & docent modum

auferendi ab aia qd̄cuq; uirtum in ipsa muen
erit donec deleatur ille habitus induces def
fectum inmliter quide doct̄me legu & iuru
accepte ex prophetaru prophetys & natura /
& scientia bonoru regnumu etiam inuat ad re
ctificatione uirtutu anime ut eius bone dispo
sitiones perueniant ex quibus no nisi bone /
operationes sequuntur, & pp hoc no muezmes
anime passionis magna inducentes mutatoem
in uulioribus uulgi no habentibus sciam in /
moribus phylotophicis, nec in legu doct̄me,
sicut paruulis, mulieribus & insipientibus uulgi
Omnes tales premia cordis mollue obitu
pescunt & timent & uidebis, eos quando perue
nt ad eos aliquod damnu au aliquid aduersu
tus, tempore insurgere eis timor & clamant &
plorant & percutiunt maxillas & pedus eoru
& contingit aliquando superhabudare eis, has

res i tantu quod ipsi stulti moriuntur subito uel
 in momento temporis, ex hoc quod accidit eis,
 tristitie & anxietatis; Simili modo qn aduen
 it stultis talibus aliquod commodu ex comm
 oditatibus temporu magnificatur eoru letic
 ia per hoc eximantes, illi iulissimis ex modi
 ca doctrina anime sue peruenisse iam ad magn
 um bonu & gloriantur & dilatantur in omni
 bus his que perueniunt ex dilatatoibus et
 multiplicantur ipsoru usum & gaudiu donec
 aliqui horu moriuntur ex uementi exultatoe
 eo qd spiritus eoru dissoluntur pp ipsius de
 clinatoem ad exteriora corporis, subito sicut dix
 it; **Ca. 7** Et ca tocius huius est mollities anime
 & ipsius ignorantia reru ueritatis; Docti uero
 & acquirentes mores phylosophie & legis /
 doctrinas acquirunt animabus suis fortitudi
 ne & tales sunt uere fortes, ita quod no mut.

Ca. 7

antur temporu anime neq; patiuntur nisi morte
no & quicunq; aliquis magis suscipit de doct
rina & minus patietur ex ambobus accidentibus
equaliter & videlicet & ex die boni uel mali do
nec superuenerit ad aliquod magnu bonu ex bo
nis mundi que quide uocantur a phylisophis bo
na fantastica non magnificatur illud apud ips
um & nichil reputat bona talia & cu peruene
rit ad eu magnu damnu & angustia magna ex
tempore aduersitatibus quas quide phylisofan
tasticas aduersitates uocant no stupescit ne
que timet sed eas tollerat bono modo. Veru
in dispositois motus in animam ipsius hominis
peruenire poterit quia pertingerit ueritas &
perfecte cognouerit naturas ipsius unuersi &
Nam & si maius bonu quod est inter mudan
bona continuo aliter permanet omnibus die
bus suis paty uite esset hoc utiq; minus &

modicum ualde atq; cum sit simile & corruptibile
 hominis sine aduemente in quo moritur sicut cetera
 animalia simili modo & magis malum malorum simi-
 li morte circumspecta aqua impossibile est eua-
 dere erit minus malum malo mortis absque dubio
 & propter erit modica mutatio facta ab hoc
 malo quia in inferiori gradu est quam malum cuius
 priuatio aduentus est impossibile. **M**erito
 namque philosophi appellauerunt bona huius
 seculi & huius mala, bona & mala fantastica
 plura & enim suorum bonorum & magatur homo bo-
 na esse que quidem in rei ueritate mala sunt.
Similiter & plura mala malorum suorum extimat
 esse mala que quidem bona sunt, pluries enim
 congregabit quis diuitias multas & perueniet
 ad dignitates & imperium magnum quod erit sui
 corporis perditiois causa, ac eius animo detestat
 ionis meo quod turpes acquirat mores & dicitur

abreuatione & prolongari a deo excelsis cum
quo coniungi est bonum optimum & sempiternum
Et multoties depauperatur diues ab eius
diuitijs & depomitur rex a regno & quod qui
de emittit ea redificationis sui corporis & per
ficiendi sui animam rectis moribus & nobilibus
& suorum dierum prolongationis & eius accessu
et adherere ad deum quod est eternum bonum
Dicit autem seruus quomodo siue prolongetur
uita siue detruetur sicut opinio medicorum
& philosophorum & aliquorum sub antiquis leg
ibus uuentium saracenorum uniuersaliter ut plu
rimum quod uulgus existimat ut bonum est malum
in ueritate & quod existimat malum est bonum
in ueritate non autem huius intentionis
tractatus est harum rerum ueritates determi
nare & ipsarum modos dicere quia iam super
hoc compilati sunt libri multi in omni tempore

& moim gente sapienti que studet m scientijs
 ꝛ sed significavit seruus per hanc significatoem
 debere exercitari circū usū animi ut modicū
 recipiat passionis studēs nullis libris moral
 ibus & legū doctrinis & corruptioribus iud
 icijs atqꝫ rōnibus quas mtelligentes determ
 maauerunt donec fortificetur anima & mtelli
 gat & cognoscat uerū esse uerū & falsum
 esse falsum & immuatur passio m aia sua & sic
 eius passio & mtelligentia priuata amalo et
 recedat eius sollicitudo & societatis prolega
 tio & dilatetur anima eius ipsa existente m qua
 us natura & hic locus bone consideratois p
 q̄ erut dmiute male cogitatioes suspiria &
 tristitie & et possibile est tolli totaliter cum
 posuerit hāc cōsideratōem uersus oculus eius
 intellectus quomā m quacūque re cogitauit
 ritho & doluerit cū ipsa cogitatioe & ei adu

anct tristitia & suspiriu impossibile est hic
esse nisi unu de duobus uel s cogitare in
re preterita que ad modu cogitaret de eo qd
preteryt pecune amissionis uel mortis alic
uius hominis pp que dolet et tristatur uel
cogitare de rebus futuris aduenire et ex timo
re contingente ei in re in qua cogitat extimat
incidere aliquod damnu sed notum est intelle
ctuali cogitatioe quod cogitare in eo quod pre
teryt nullo modo proficiu est ymo tritari &
dolere de his que preterierunt est de operati
onibus insipientiu: neq enim differt aliquem
tritari alicuius peccune perditoe & huic
similiter ante tritari esse homine & non esse
angelu uel stella & similes cogitatioes rerum
impossibilium. Cogitatio uero in his que
inducit actione anime & pati tedu in re con
tingente in futuro similiter relinqu debet cu

hac consideratōe videlicet quid qd homo timet
 et aduenire sibi est de natura rerū possibilium
 quia possibile est esse & possibile est nō esse
 & sicut ipse dolet & contristatur ne forte con-
 tingat quod timet sic debet suam animā dila-
 tare confidendo in dño & cum hoc possibile
 erit contrariū eius quod timuit aduenire sibi
 & eius contrariū possibilium sunt ambo hoc est
 quod visum est seruo esse necessarium in hoc
 capitulo & cetera

Rimum quod oportet considerari
 est redificatio aeris demde prepar-
 atio aquarū. Prmu uero preparatio amborū
 na horū principiu & maior pars materie qua
 medici appellant spiritus qui sunt uapores
 subtiles in corpore humano reperti & ceter
 is aialibus est ab aere extrinseco attracto uap

Spiritus Nales

Spiritus Vita

^{les}
Spiritus Animalis

Gal

ores cum sanguine existentes in epate & uenis
ex eo procedentibus dicuntur spiritus natura
les. Vapores uero sanguinis existentes in co
rde & arterijs dicuntur spiritus uitales. Vapor
aut qui existit in uentriculo cerebri & qui tra
nsmittitur ex eo per concauitates neruoru dic
itur spiritus animalis secundu ipsoru principiu
& maior pars materie est ab aere extra uel
ab extra attracto & cu fuerit aer putridus uel
frigidus seu abhominabilis mutatur huius spir
itus omnes & sequetur eoru conditio contrar
io eius quod oportet. Inquit. Ga. intelligo
substantia aeris attracti ab homine cum spiratoe
esse in fine temperamenti & puritatis ab omni
re que ipm conquinat & deturpat inquit
auctor. & quantumcuq; spiritus subtilior erit
& eius mutatio in mutatione mutabitur con
ditio animalis & uitalis magis q̄ naturalis

Ergo cum fuerit mutatus aer parua muta
 tioe mutabitur conditio aialis mutatioe que
 percipi potest Et ideo muemmus aliquos
 percipientes defectioe operationu ammalu
 apud aeris corruptione & accidere ei perm
 uioe intellectus & breuitatem mtelligenue
 & defectum memorie non tamen percipientes
 mutatioem operatiois uitalis & naturalis

Comparatio aeris ciuitatu aeris camp
 orum & plantieru est sicut compa
 ratio aque grosse & aque clare & dulcis
 Nam meo quod ciuitas habet excelsa edifi
 cia & mag arctas & maior pars eius quod res
 oluitur mipsa est ex superfluitatibus habitato
 ru & mortuoru suoru & cadaueribus suarum
 bestiaru & quod ex eoru cibis uel cibarijs
 putreht sic ipsius aer puridus & turbidus &

Comparatio Aer
 us ad Aerē

Que domus su
eligenda

redduntur uapores eodem modo consumiles in
gradu nec aliquis uim percipit quod in ipsa
contingit. Sed cum non habeamus uiam ingemationis
resistendi huic ex quo nutriti sumus in ciuitat
ibus & consueuimus permanere in ipsis saltem
eligatur ex ciuitatibus ciuitas discoperta in cir
cuitu & maxime a parte aquilonis & orientis
& ciuitates situate super excelsis montibus
paucarum arborum & aquarum quod si non poteris
habe uiam ingemationis necessarius in parte Videli
cet & circa hoc. Si a ciuitatibus transferri
habiter tamen in extremitatibus ciuitatis. Vid
elicet in parte septentrionali & orientali
earum & sint habitacula domus excelsam eorum
edificijs & ampla in habitu que a uento percu
tiantur septentrionali & sol ingrediatur in eam
Sol enim dissoluit putredines aeris & subtri
liat ipsum & purificat & sic sollicitus prolong

are latrīna in qua secedit a loco cubili sui /
 disponere ipsam quātūcūq; remotius & cū hoc
 toto posse in gemare in aeris redificatione et
 exsiccare ipsum cū aromatibus & fumigis
 conuenientibus secundū aeris mutationē hoc
 est radix in principio regimnis + Sa + Corpor
 is aut amme et cetera

Licet caueres & custodires te ultio
 tuo posse impossibile tamen est absq;
 aliquorū paucorū accidentiū inuolutione in
 corpore frequenter qd est quod aliquando
 natura est leuis & aliquando parū siccha & pa
 tietur homo mutationem in eius digestionē per
 unū diē aut ante sentiet parū doloris in ca
 pite uel in alia parte corporis leuiter tamen
 & pluribus similia Caue igitur ex mēte ut
 nō assumas ad curandū ista talia nec festines

YP +

sumere medicinas cum quibus intendit huius
accidentia remouere. Lam uisit dominus
medicorum no debere hic medicari quia ipsa
natura sufficiens est in talibus nec indiget uina
mine alicuius medici sed permaneat in illis cu
regimine sano & bono nam si hec parua accide
ntia corporis medicaueris inter duo permane
bit. s. uel quod uia operatio erit erronea et
remouens natura a sua operatioe naturali, uel
recta & reduces natura ad suam operatioem
naturalem & docebis natura tuam pigritia et
reddes ipsam no faciente qd u oportet facere nisi
uuiamne ab extra uemente et posuerunt

EXEMPLVM

exemplum de bestia que no uult ambulare
nisi cum freno ipsa enim stabit quouique fac
iat moueri ipsa homo. simili modo & homo
cum ipsa natura curatur absq; consuetudine
impossibile est no mouari mutatioem aliqua

m curare eam & aliquando durabit illud
 tribus diebus uel +V absq; dolore & debili
 tate in ipsa uirtute quod si ceperis in coadiutor
 coadiuare & confirmaris ipsam no soluetur cu
 medicinis cu natura redierit ad eius consue
 tudine & erit ea huius motus naturalis ex mo
 tibus naturalibus expulsue uirtutis q; exitata
 est ad expelendu qd debuit expelere & natur
 am leuicabit & cu ipsam confirmauerit ledet
 & perdet alias prohibebit sua operatoem con
 uemente & occultabitur id quod exire paratu
 erat & inducet languor & possibile est ut sit
 ea illius leuitatis debilitas uirtutis retentue
 & si nature relinqueretur ex itaretur per se &
 eius operatoes naturales Sed si confortatur uir
 tus hic ab aliquo alio quicunq; fuerit pigra
 recipiet utique illud i societatem et consuetu
 dine donec quicunq; pigra fuerit indigebit ex

citatioe ab extra Puer itaq; manifeste qd mag
is conueniens est relinquere hec talia ipsi na
ture & sic oportet fieri in quolibet acciden
in quo no est periculu & cetera

Albuma

Cte dixit Abimatar alpharabi
quod scie medicine & nauigationis
& cultus terre no est fins que consequuntur
earu operatoes necessario & nam aliquando me
dicus operatur qd qd decet operari perfecte
nec caddit error nec ex parte sui nec ex part
e infirmo & no sequetur inde sanatio que quide
est fins nec natura correspondebit & agens
quod est in nobis no est tantu medicina sed
medica & natura & natura quide non respond
ebit aliquando propter plures causas quaru aliq
ue in hoc tractatu memorate sunt & similiter &
agricola recte operabitur quid quid debet operari

Non tamen prosperabitur illud semen. Similiter
 quoque et ipse nauta curat naue sua meliori
 cura qua poterit & edificat ipsam meliori edi-
 ficio quod possibile est quod pergit mare con-
 uementi tempore in quo conuenit & cu tota
 nauis peribit. Causa uero totius huius est dep-
 endentia huius scilicet ex operatoe duoru quoru
 unum operari nititur quod intendit per superio-
 ri & digniori modo quo potest alteru uero
 deficit meius operatoe

Vando intellexeris bene totu illud
 quod continet capitulum precedens
 scies quod aliquando egritudo poterit esse
 leuis & fortificabitur natura supra ipsam & me-
 ipit remouere ipsam & studet facere omne
 quod debet & fallit medicus in curatione
 sua et interrumpetur exinde nature operatio

Raf

& hoc maxime contingit omnibus locis omnibusque
temporibus. Inquit Rasis in quodam capitulo
suorum quod quando egritudo erit manifestior uirtus
uero non uiuat medicina aliquo modo quando
uero uirtus manifestior fuerit ipsa egritudo
non egebit medico ullo modo quoniam uero natura
& egritudo equales fiant tunc indigeret medi-
co ad sustentandum uirtutem & uiuanda ipsa pos-
set superare morbum. Inquit auctor ex dicto
huius uiri Marte superiti immotescit quoniam
exigentia medicum relinquendi maior est qua
ipsum requirendi cum facta fuerit operatio in
omnibus egritudinibus & hoc quidem quando erit
ut medicus laudabilis scies quod debeat natura
sustentari non autem quod percutiat & diuertat eam
ab eius consuetudine principali.

Utrouque fallunt medici facientes egr-
is eorum medicinas incidenter & non mo-

rictur exinde eger sed euadet. Nam ego uidi
 quendam cui data fuit laxatiua potio fortis non
 indigenti & superuenit ei fluxus sanguis ex par
 te inferiori & cum continuasset aliquibus diebus
 aduenit ei tenasmo forte nimis qui sanatus est
 postea. Vidi & alium patientem repletionemq
 drachoma cuius complexio ignorabatur &
 flobotamatus deductus est in periculum mortis
 & eius uirtus defecit & prolongata ei egritud
 me ultimo sanatus est. Non autem negligend
 us est nichil ut forsitan putet aliquis quonia
 error medicoru est parue lesionis dicens quod
 cum peccasset hoc magnum peccatum non exinde
 contingebat mori multo minus qm peccauerit
 medicus in quantitate cibi uel quantitate subti
 lis laxatiui non est sicut sermo reg. in his causis
 procedentibus. tu enim uides ad oculum aliquos
 detrucatos manibus uel pedibus aut oculis extra

Etis uel eis aduenire magnas uulneratoes in bel
lo in concuitate corporis & nec pro tanto mo
runtur sed uiuunt usq; quo deus uoluerit & uul
eribus aliquis pondus ab aliqua subuli acu uel sp
ma & deuemente pondura ad arteria uel ad
neruū spasmabitur & morietur hoc modo proce
dit negociū in errore medici uel quod peccet
per peccatum magnū de quo eger euadet uel qd
peccet in modicare et morietur eger hoc totū
oportet te intelligere & omnes qui habent intel
ligentiā

Orum est quod conuictio cibi soli
ti & potus aque secundū consuetud
me & balnari in aqua frigida qui consueuit
illud et in gredid balneū hec omnia putant aliq;
no inducere magnū periculū ipsis egris cum
facta fuerit in debite no tamen est ita. G.

Gal

enim declarauit quod aliqui febricitantiū potauerunt
 aqua frigida que solita fuerat eis & facti
 sunt eius humores crudi & excitatus est ignis
 eius febris & mortuus est inde. Sunt alij
 quorū potus aque frigide est medicatio mlem
 ficanda eorū natura & eorū ignem febrilem
 extinguendo & sanati sunt inde. quibus si
 prohibita fuisset aqua utiq; fuissent mortui.
 Sic est quod aliquis febricitantiū si rexeris
 cum aqua frigida sanatur & liberatur &
 aliquos uero interficiet. Similiter quoque
 introitus balnei mundificat aliqua corpora
 febricitantiū & eorū sanitatē propinat m
 aliquibus uero addit putrefactionē & febris
 efficitur fraudulenta & moritur. Simili modo
 & cibi exhibitio erit aliquando ea mortis.
 Ordines uero omnū utarū rerū & conditioes
 quibus cuq; harū operationū saluantur uel prohibe

antur iam tradite uel declarate sunt rebus *

Sed intelligere hoc totum ex libris facile est uel
de hēti perfectum intellectum uerūm opera
ri illud in tempore infirmitatis in diuisione dif
ficile est fido sapienti * qui uero ignorat radi

157
I^a 5^a ad Thome

ces huius artis & qui operatur causaliter & ei in
chil uidetur difficile nec in eorū cadit opinione

* In mentione quod si reperiri egritudine que
indigeat preuisione *

Abrus

Inquit Abrus in quoda
suo capitulo * Medicina est ars uisitata in qua uulg

us populi gloriatur sed eius nobilitas q̄ minus
uidetur difficilis perito medico Inquit auctor qd

possuit Abrus in illo capitulo * **E** enim imple
uit librum suum possuit enim quando deceptores assu
munt in leuem hanc artem & apud eos modica
reputatur cum apud * **Y** uideatur difficilis at

Gal

que prolixa nec putes qui stodes in hoc
tractatu hoc esse proprium in arte me

dicere. Videbis enim cum bene reppereris omnes
 - alias scientias naturales & mathematicas
 - aut theologicas sic eas muemas + s+ quatuorq;
 - aliquis erit magis perfectus in aliqua scia plus ei
 - uiderur difficilis & insurgunt apud ipsum & qu
 - od remotu est propinquu & eius allegationes &
 - fantasias multiplicant & ad ipsius responsu
 - erit celer super eo quod n intelligit Et reuertentes
 - ad propositu dico quomā quod dixi esse
 - facilem intelligentiam artis medicine apud bene
 - intelligentes & difficilem apud eos esse opinione
 - m ipsa considerant. **G** + quod hoc modo no di Gal
 - xit quod tractatus conuenies est ut ungetur
 - senex cum oleo & fiat ei fricatio leuis & erit hec
 - operatio facta conuenienter reru difficilium Inqt
 - auctor considerandu est habentibus nobis intel
 - lectum cum fricatio & unctio sint apud + **G** +
 - ex rebus difficilis operatiois nobis + s+ peruenie

ibus in particularem operationem & similiter potus
aque uel eius proiedio sicut prediximus quom
erit hec res in flobotomia & euacuatoe cu colo
quintida & succo cucumeris asimm & ambobus
generibus elleboris & in cluiteris cu castoreo
serapmo & oppopanaco & in cauteris & meulioe
& apertioe quod qn omnia huius apud probos me
dicos uere difficilia reputantur Inquit Auen^{to.}
car in suo libro noto + nonq̄ admiuistraui medicinu
luxuriam alicualiter quin pluribus diebus ante
illud meu cor laboraret & similiter post illud

Ego cum hominis in ipso coitu Notu
est quoma non est aliquis qui utat
ipso ex parte regimms sanitatis nec ex parte con
seruatioms spei sed ad delectatione tantu & ob
hoc exercent illu homines totis suis uiribus

O Luxurios. omnim tempore & omni modo Sed mantelium

est apud sapientem quod coitus nocet omnibus
 hominibus preter paucos quorum complexio inducit
 non offendere eos modicum ipsius. Veru-
 ta homines diuersificantur in lesione quantitate
 Nam aliqui sunt quibus nocet multum aliquibus
 uero parum sed eius nocumentum in iuuenibus qui
 sunt humidi modicum est offendit aut senex & con-
 ualescentes ab egritudine & omnes habentes na-
 turam siccam. Vidimus enim quandoque ex conua-
 lescentibus qui exercuit coitum & illo die mo-
 rtuus est & ex illis fuit cui accidit incopis &
 recidua aut in febre & mortuus est post paucos
 dies. Vniuersaliter igitur coitus mortiferus e-
 st egris & conualescentibus & siccis complexio-
 nec quisquam debet exercere coitum ante cibi
 digestionem nec cum fame nec cum siti nec in ebr-
 itate nec post coitum ad balneum, nec post labo-
 rem nec ante sanguinis mutationem nec post illam

N^o

per una die & quod quicūq; cupit sanitatis /
continuatiōe no assumat coytum in mente sua
nee recordetur ipsius quātūcūq; poterit

O Ma^z.

Vuamenta uim multa sunt si sumuntur si
cut debet tunc erit ea conseruatiōis sanitatis
& multarū infirmitatū remotōis Verū tamē ita
notū est quomā nō oēs homines sciunt modum
utendi ipso neq; attendunt nisi ebrietatem /

Con^{yl}.

Ebrietas uero nocet omnibus hominibus Et
rariū ergo qui eē putāū utile ebrietatem scē
in mente ebrietas nāq; est plentudo totius corp
oris & proprie in cerebro sed modica quantitas
que uiuat debet sumi postq; cibū educitur ex
stomaco Adolescentes uero n̄ utantur eo qu
omā ledit eos ualde, corrumpit enim eorum
cerebra & aīas + Et dixit + G + quod non
debet gustare de eo Iuuenis in post edom
odas + iii + i + XXI + annos + Et quātūcūque

Gal

accesserit in etate tantu erit sibi unu utile /
 Sibus aut erit unu magis necessariu q̄ ceteris
 hommbus

Alneu quoq̄ oportet esse in retent
 ione sanitatis & sanatoe egritudinu
 & etatum. Et dixerunt quod in tempore reg
 nantis sanitatis debet ho uti ipo qlibet die. Et
 dixerunt quod assiduatio usus balnei omni die
 putrefacit humores & hoc est uerū dictum. Na
 qui trahit longa mora sudat minus ideo mitet
 & non tardet sed balnetur et egrediaur & os
 colluat etiam si sitiat omni die & maxime senes
 & mala hentes complexionem. nec quis ingre
 diatur balneu anteq̄ cibis educatur a stomacho
 Sed eius ingressus sit postq̄ stomachus fuerit
 uacuuus cibo anteq̄ recipiat famem & hoc est
 utile ommbus hommbus. Sed postq̄ recepit fame

Modus Vitis.

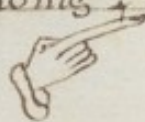
non est bonu mirare in ipsum nisi querit esse macilentus. Et modus usus eius est ut cum mirauerit sudet primo & tergat sudore suu cu petra panni lini mundati & quatuor fluxerit sudor tergat ipm donec pannus sit madefactus & tunc mundificet cutem demde fricetur & aluiatur cu aqua calida que non mordeat corpus & postea minuatur de caliditate aque paulatim ita quod ultimo abluatur cum aqua tepida. Qui uero intendit esse macilentus utatur aqua calida sic ut aqua potus & mitret aqua calidam qua possit tollere caput uero non oportet lauari cum nec cum aqua tepida nec cu aqua frigida tantum sed debet lauari cum aqua calida ualde donec sentiat incendum in cuti capitis aqua enim frigida & si confortet cerebrum remanebunt eius superfluitates in eo fixae & in frigidabunt illud & et omnes neruos quia in cerebro habent ortum &

Pro Querentibus
Maciem.

exinde fient omnes motus tardi & possibile e
 quod quandoq; inducatur paralysis uel tortur
 a uisusimus & illud oportet cauere ex hoc /
 ultimo minus aqua et tepida inducit cerebro
 frigiditate & tumos & molliam & debilitat
 omnes sensus & motus corroborat. **D**ormire
 uero post exitum balnei ualde est utile inquit Gal.
 + **G** non uideo in digestionē rei solubilis sopo
 utilius post exitum abalneo pessimus est potest
 enim generare syncopam ex bello inter ipsum som
 pnu & calorem balnei resultante. **N**am calor
 + **S** balnei attrahit calorem ad exteriora cor
 poris + **S**ompnus uero calorem attrahit ad int
 eriora & oportet ut caueat a potu aque frigi
 de cum exierit abalneo iam em narravit + **G** Gal.
 quod quidā potauerunt aqua frigida post exi
 tum ex quo renes eoru mfrigidati sunt & in
 egritudine ydropisim incidereunt propter hoc

est melius expectare & tolerare sicut donec /
algeat corpus & recedat caliditas membrorum
acquisita a balneo & tunc bibat aqua quod si
tunc non poterit tolerare sicut temperet aquam
cum syrappo corticis citri aut syrappo de masti
ce aut syrappo rosato & tunc bibat sicut
syrappu de squinato ab ordeo facto cum nucleis
granatoru & zucchero temperato cum musco &
ligno aloë quod si expectaret donec recederet
a corpore calor balnei & tunc sumeret hoc /
+ s + syrappu de squinato uel aliquo predicto
rum syrapporu uere melius esset omni homi
ni utique & cetera

Ultocius murrut homines reumata
ex eorum ignorantia in eo quod eis generantur
quotidie uel erit catarrus fluens ad nasum
uel uocis raucedo & tussis quando fluit in
carnia pulmonis + Et ideo bonu est ut caueat

se a reumate in yeme & estate & in exitu eius a
 balneo meluat se in balneo anteq̄ exeat & con-
 eruet caput suum a forni frigore semper quod est
 causa reumatis. Similiter custodiat se a calore
 intenso quia dissoluit & facit fluere superflu-
 itates congelatas in cerebro & hec erunt reu-
 mata a ea calida magis quā a frigida. Fluit
 aliquando ad concavitatem pulmonis & oc-
 cupant ipsum & replent ipsum subito scilicet
 et ex multa humiditate descendente & debi-
 litante recipiente & erit virtus expulsiva de-
 bilis nō potēs illud expellere pertussim & suffo-
 catur in homo uel sequitur hōsa quod est abbre-
 uiatio anelitus ut nō possit iacere. q̄nq̄ fluit
 ad stomachum & generat fluxum intestinorum
 que est egritudo difficilis curationis q̄nq̄ fluit
 ad aliquam partem uindhararū & q̄nq̄ ad sub-
 stantias membrorū in tr̄msecorū in ipsorū conc-

Perseuatio a
Reumatiz

aiuitates & facit appa i illo membro & sequitur
pleurethz & pilemoma & apostema epigaut /
apostema stomaci uel alioru membroru quare
bonu est cauere areumate. Perseuatio areu
mate esse poterit in preseruando caput a mu
lta calefactione uel a multa mfrigidatione
ut iam diximus & non uti lacte aut aliquo
legummu & que omnia sunt mflata & quod ho
dorimat post cibū & maxime in nocte & ne me
rietur quonia alterat sensu cito & debeat conf
ortare cerebrū cū rebus odoriferis secundum
ēoplexione & etate & ex proprietatibus in
ēofortatoe capitis & est trituratio gariofalorum
in puluere subtilem & positio eius in medio i
loco capitis ubi diuiduntur capilli tota hie
me & in uncho capitis cū oleo de been facto
cum speciebus in hieme confortabit ipsum
ualde in estate confortet caput cū aqua

Medicamen &

rosata & aspergat super ipsum patum de mace
puluerizata multum bene

On conuenit alicui sumere cibum
in quocūq; loco uel tempore fuerit
qui incipit putrefieri et quous modica putrefac
tione non comedat quod putrefactu est uel
alteratum e in colore nec aliquid ex rebus put
refactis sicut brodia salitoru & sicut illud
quod dicitur composita & his similia na huius
sunt materia februu & quasi uenena. nobiles uo
medicoru prohibuerunt comedere ferculum
quod permansit nocte ua & carnes relictæ per
diem uel per noctem quandoq; declinant ad
putrefactione quous non appareat manifeste stat
im & mtatur dulce comedere toto posse quoni
am dulce nutrit sicut dixit Gal. Similiter be
bat aqua dulce clara & frigidam sed qndo dulce

No.

Gal.

do superhabundauerit in ipso cibo cum eo misceat
parum de aceto uel de re acetosa aut aliquid quod
in eius sapore manifestam salcedinem & co-
dinationem habet sicut ferculum cum succo agreste
uel aceto uel oliuam cum exomagaro de ordeo
uel sumat ex citonyis uel gramis odoriferis ista
enim fercula & si sint multum delectabilia &
pauci nutrimenti habent tamen & si magna utilita-
tem & et prima quidem utilitas eorum est quia
non sunt abhominabilia. **A**lia quidem sunt que
deponunt acuma a stomacho & inducunt appet-
itum sicut est decoctio exomagari. **S**unt &
alia quidem que resistunt putrefactioni & mu-
dificant ut fercula in quibus est acetum cum
aqua limoni & alia sunt que confortant stomachum
& orificium eius sicut est que quid coquitur cum
sumat & gramis granatorum et cum citonyis &
aque agreste & his cibariis regat se homo quia

tucūq; erit possibile

 Onfuetudo est magna radix in conser-
 uatoe sanitatis & in curatoe egritudi-
 num non oportet homines transire de consuetud-
 inibus sanitatis semel aut simul nec in cib nec
 in potu nec in coytu nec in balnei ingressione nec
 in motu sed requiras in his omnibus consuetudinem
 & si illa consuetudo fuerit extra sanatiua ordina-
 toem no transferat̄ ex eo ad id quod ordo requirit
 nisi gradati logo tempore donec p̄pedat mutatoem
 na ip̄oibile ē hōem mutare subito consuetudine
 qn egr̄et → eger aut̄ no mutet consuetudine sine per-
 cipiatur ab eo tempore ipsar̄ egritudinu aliquid mu-
 tatis consuetudinis et ad bonu

Am notum est quod animalium
 quedam sunt carnes quarum com-

plexio contrariatur ualde nutrimento hominis
 sicut carnes lupine & uulpine & earum quedam
 sunt utiles ut carnes ouine et sicut ratio ipsorum
 muestim^{to} hominis pili & nares & pelles pro uestim^{to} hominis
 conuenientes & sunt pelles ouine nocue uero
 sunt pelles uulpine ita possunt & Verus. medic^{us} YP,
 corum quod quidem uero est & Et ratio uidetur seruo quod
 uestimenta huius que dicuntur arabice daptal
 sunt mala nimis sed uestimenta alsebeg lauda
 uerunt medici similiter dixerunt quod uestim^{ta}
 de pellibus gaurum generant maciem similiter
 odoratus & flatus eorum & propter hoc dixerunt
 dutare ab eis & ab odore flatus eorum sicut
 dixerunt esse bonum odorare flatum colubar
 & exercituum earum frequenter in habitaculis
 quia datur propter hoc fiducia non deueniri
 in egritudines neruorum ut in paralasim toruira
 oris & spasmus & tremore & ab omnibus his

Carnes Noeue

Carnes Vtiles

Pelles Vtiles

Pelles Noeue

Noe de Pellibus
 gaurum

preseruat conseruatio columbaru & ad hoc earu
 ita tamen quod caueat ab earu stercore nec
 ipsum dimittat in domo congerari quod putref
 acit & corrumpit aerem & propterea comestio
 pulloru columbaru sanat egritudinem ner
 uorum

Eliores carnes uenatis siluestris

sunt carnes caprioloru Lepus uero
 habet uiuamentu sanitatis experimento + quod
 comestio cerebri eius confert uiuame
 nu tremori & egritudinibus uinduraru et
 pelles simlr leporu calefactiunt unli calefacti
 one & conferunt egritudinibus uinduraru &
 maxime sembus + Asinus uero siluester habet
 magna proprietatem in mundificatioe uisus +
 hoc enim experimento uerificatu e quod com
 estio carnu sui & melinatio oculoru super

Carnes siluestres

Ne de Asinis
 siluestribus

uaporē carmī dēctōis eius dū cocquuntur /
confortant uisum & aperunt opilatōes nerui
concaui & aspicere oculos ipsius frequenter
utile est + mundificat emm uisum & aufert eius
fumoſitatem & hoc patet experimento + hoc
est totū quod uisum est seruo ponere de his
que oportuna sunt dño nro **R**egi + cuius deus
excellēſ nobilitatem & gloriā conseruet et
regnum exaltet

Er uenerunt ad seruum paruū lre con
tinentes quod debeam declarare /
omniā accidentia illa per capitula & ostend
ere ipsorum accidentiū cauās & tempora inno
uatiōis eorum & ponere omnia que attendit /
medicus inuestigare & scribere quo ea primo
oportet curare in omni tempore secūdu quā
bet ipsorum intentionē & narrare consimilit

qđ medici iusserunt facere in his conditionabiliter
 & distinde possuerunt & cognouit seruus uera
 ceter quod iste lre de scriptura dñi mī fuerunt
 absq̄ dubio & iuro per deum quod meliores mī
 tps deficiunt a cognitione necessaria in ordi
 natione illarum rerū & maxime quia eas non
 intelligunt ut scias eas ordinare & propterea
 prouideat seruus quod eius rēsum ad regem /
 sit responsum medici ad medicum nō responsum
 ad illum qui non est de arte postq̄ diuulgatum ē
 apud regis medicos tractatus dñi mī in cogitōe
 illorum accidentiū & causarum eorum & ecce
 habui noticiā illorū predictorū accidentiū que
 intendit auferre & significauit dñs seruo qđ
 iusserit qđz medicus in hoc & mandauit sibi
 quid scribat ei consiliū cuiuslibet eorum qđ pro
 pono facere

Viucro medicorú dixit quod si flueret
sanguis ex uenarum orificijs nunc sicut
alio tempore fluxus & recederent ista accide
ntia hoc uerú est in quo non est dubiú quonia
sanguis iste qui procedit mixtus sanguinis &
eius superfluitates quas natura expellit propter
malitiam eius per aliquam uarum crisis.

Qui uero dixit apertionem orificiorum ueua
rú fieri per cessionem maquis que hoc faciunt
error est nec seruus concedit hoc aliquo
modo propter multas causas quas ostendit quarum
prima est quia ille medicine quas faceret uel aq
ue in quibus sederet calide sunt & necessario
calescerent complexionem & inflarent hum
ores. Secunda causa est quia natura quando ape
rit has uenas competenti modo aperit eas secu
dum quod oportet. sed cum aperimus eas cum
medicinis ultra quam oporteat aperiantur et

multiplicatur fluxus sanguinis qui difficilis erit
 constrictionis quod non accidit quoniam per se fluit /
 quia us fluat multoties & non ualeat constringi
 Tercia est quoniam iste uene quoniam aperuuntur per
 se exit ex eis quod exire oportet natura enim ex
 pellit illud ad extremitates & uirtus expulsi
 ua excitata est ad expellendum sed quoniam aperu
 untur per has fluit tunc quod non deberet flue
 re & dico unuer saliter quod nos non oportet /
 accedere ad hoc artificium nisi loca sint aposte
 mata & augmentetur coru dolor ualde tunc /
 enim oportet eas aperire cum medicina donec
 exeat ex eis quod immissum est illuc de sanguine
 qui locum apauit & erit adhuc ma tuc quoniam ex im
 itate nature sicut inconueniens est ante tempus
 aperire apostemata & educere quod in eo est sic
 non conuenit quod faciat dominus noster aliquo modo
 quod si sponte contingat fluere sicut multoties

NOTA,

facere consuevit non intendat illud aliquo mó
mires grauet multum & ultra mensuram
restringere

Ost hoc uero scripsit dñs quod aliqui
medicorum consulerunt sumere modic
um uim cum aqua buglose per aliquas horas post
cibum & et sumere de hoc eode parú circa ho
ra dormitionis ad profundú eius somnū & sig
nificauit michi supra hoc quomá aliqui sunt
qui contradicunt huic consilio dicentes non
esse utilem modum ex quo ipsum forte calefa
cit cerebrum & complexionem & generat
uentositates & inflationes. Sed de consilio
serui est quod prima mentio est uerior & et
si sumat de eo modicú, s. quaxi uncia, i. ori
entalis uel circa illud post cibum m. hora
digestionis iuuabit digestionem cibi & addit
in expulsionem superfluitatú per urina & auferit

Vmiciú Aqua
Buglose

a sanguine uapores fumosos generantes hec omnia
 accidentia existentia nunc & maxime si temperet
 tur cum lingua bouis uel si infundatur in ipso de ling
 ua bouis quantitas duarum dragmarum in uncia si
 esset melius & dilataret animam magis quam uero
 medici protulerunt. letificatiuum simpliciter uolu
 erunt intelligere per illud syrupum de lingua bo
 uis, in uino additur ad dilatazione anime &
 letificatione eius & potus uini humectat corpus
 bona humectatio. **Iam.** **Gal.** dixit hoc in regi
 mme sanitatis. Qui uero opmatus est ipsum
 calefacere errat quia uinum est non aut medici
 na & est bonus cibus ualde & boni cibi neque
 calefaciunt neque infrigidant. medicina uero ipsa
 est que ualde calefacit & infrigidat. Sed ex ui
 no generatur bonus sanguis secundum naturam
 sanguinis naturalis qui est calidus & humidus
 lymphatum uero abique dubio uentositates

Gal.

?
Auenzo
De uno lymph
ato

generat & possibile generare tremorem Nar
rauit Auenzoar qui singularis fuit in genera
tione sua & magnus inter nobiles artis quod un
um lymphatum generat illud si bibatur statim
cum lymphatur sed qui lymphatur & stat per
una horam aut plus & deinde biberit illud
erit tunc bonum ualde postquam uisitas superat
aquisitatem & ipsam alterat & redificat
complexionem illud uero quod seruus uult
de lingua bouis est cortex radice eius non autem
uult solum sicut faciunt uiri de acio & egypto
sic enim uidimus uniuersos senes nobiles fac
ientes in terris hispanie & in toto occidente
similiter utimur corticibus radice lingue bouis
& non autem eius folijs & igitur herbam oportet
habeere penes ipsum dominum nostrum regem & non
distet ab ipsa quia habet proprietatem in
dilatatione anime & delet melancoliam & ext

turpat ipsam ex toto & eoru cuius seruus est
 expertus & uerificatum apud ipsum in quo
 non est dubiu uinu subtile qn lmpnatur cum
 decima parte aque rosate facit enim amnia
 amplam & no mebrat neq offendit cerebr
 um & confortat stomachu et auget in omnibus
 laudabilibus que proprie sunt ipsi uino & ob
 hoc uult seruus quod apponatur in uncia r i
 orientali de uino dragmas r iiii r de aqua ros
 & duas dragmas aque lingue bouis & dimisus
 per quatuor horas uel quasi bibat ipsum postea
 sed summere ipsum similiter circa horam dormit
 ois bonu est & oppmo recta est nam facit
 profundare sompnu & auferre cogitatioes et
 bonificat digestionem & superfluitates expel
 lit r

Vm lmpha
 tur cu Aq ros

R uini subtilis
 3 i Aque rose
 3 iiii Aque ling
 ue bouis 3 ii

Oncordauerunt medici qd quando com
 plexio est acuta & ad caliditatem declin

at tūc bonū est uti eo qđ mfrigidat & hume
stat hoc aut̄ uerum est sed cōuē / oportet
aut̄ quod distmguatur per capitula & pona
tur modus ipsorū uerum qui consiliunt bibere
aquam endiuic̄ cum aqua sandalorū & infu
sionem tamarindorū prunorum & iuibarū
dicit seruus errorem esse magnū quia hoc
regimen absolutum cum habet ipsum flegma
uidtoriam supra complexionem radicalem nō
est conueniēs aliquo modo maxime pruna &
iuibe quia hec debilitant stomacū & nocet
& impediunt digestiones & qñdo stomacus
debilitatur & humectatur destruuntur tres
digestiones & non ualebit hoc regimen nisi
ei qui habundat colera nigra sed non possunt
de significatōe colere nigre. Nos uero quid
presumptimus ex predictis signis est generat
io humorum melacolicorū generatorum ex colle

rarubea generata ex aduisione flegmatis /
habundantis per tempora

Vomodo consulit infusione reubar
bari cū aqua endiuue per diem qua
ndo fuerit intentionis lenificare uētrē. Conue
mēs & iam quidem narrauit seruus modū leni
ficatois nature cū ipso reubarbaro in capitulo
tercio suorum traditiū qui tractatus sunt in
solio domini nostri. Qui uero consuluit in tro
itum balnei quolibet die tercio & uti exerci
tio quolibet die & quod unguatur oleo mol
ato totum est conueniens est & ad hoc loque
tur seruus super hoc capitulo distinde & pro
prius. Qui uero consuluit pecias cū sandalīs
epati. Et similiter qui consuluit comedere
citrullum et lactucam & portulacam & spi
natiag & atriplices hoc totū est error nam

Reubarba
rum infusio
cum aqua
endiuue
per diem le
nificat non
trem +

hoc remedium confert habentibus febres /
inflammatas urentes ualde + Et quando /
accidunt in his qui complexionē habent
ualde calida & in tempore estatis Et maior
 error isto est qui uisit potum lactis quomā
considerauit humiditatem & dimisit con
uersionis facilitatem eius ad quencūq; hum
orem mouent in stomacho & non considerauit
materiam cause egritudinis que est flegma
adultum Et qui signauit summere seccama
bi de citronis post cibum per unā horam
conueniens & utile remediū bonificat omni
digestiones sed adiunctio sua syrupi suci
berbene post dū cibum est in stomacho & etiam
si stomachus esset uacius a cibo non haberet
locum ille succus multa egritudine Ille /
aut qui signauit ut syrupo lemficatio filij
promei aut alicuius alterius similiter qui

.. signauit ..

signavit Syrupum saltem arabico humati & l^q
 acetose uel salule & pomorum & aque ling
 ue bouis & granoru mirri & seminis trogen
 tetum hoc est conueniens sed adiungere cu
 hoc psilum non uidetur conuenies in hoc loco
 non enim uideo in ipso bonu regimen in hac
 discretia & complexione Qui uero signauit
 sumere aquam ordei cum papauare & semi
 ne cori esse mirabile in redificando somnu
 & quasicum habet aqua ordei uirtutem hu
 medtationibus breuem somnu confortabit
 ipsam semen cori & mirabilus hoc est eius
 qui dixit sumere pruna post aquam ordei
 ego quidem non puto secundu istos medicos
 quod sit aliquod membroru corporis magis
 proprium qua stomachus Ille uero qui non curat
 si debilitetur stomachus uel non debilitetur
 & si accipiat in ipso impedimentu uel non

In redificando
 Somnum

debilitetur & si accipiat in ipso impedimentum
uel non cum possibile sit eis confitari nobi-
litate stomachi & multitudinem utilita-
tum suarum quia propter oportet adhibere
curam circa ipsum continuo & ideo fecit
super ipsum nobilior medicorum tractatum
Verum tamen hoc responsum apud illos con-
fortat stomachum eius digestionem bonificat
& exiccet eius humiditatem & eius visco-
sitate incidit que generantur ex flegma
quod non desinit generari in ipso quotidie
& subtiliat quod grossum est in ipso & est illud
regimine cuius memoria processit apud eos
quod est aqua ordeii cum semine corticis pro-
prius incipiendo post illud cum primo minus
redarguit ergo seruus quod redarguendum
in hoc casu ut caueat dominus & non indigeat
generaliter dicto Sumere autem poma & cito

ma & sumere grana granatoru post cibum
 consuetum est omnibus hominibus in reg
 nime sanitatis nec in hoc est additio pertinet
 hinc egritudin. **Q**d uero signatum fuit de sup
 tione pirarum, i. coriandoru hęc in se nat
 ura in grossandi uapores & prohibendi eos
 ascendere quod quidem uerū est in bil hominibus
 oportet quod sumatur cum medicinis sicut
 sunt grana suspirur & huiusmodi uel coquat
 cum medicina sed sumere coriandru solum
 post cibum & si non inducat uomitum generat
 pustulas absque dubio & corrumpit cibum.
 Sumere aut seme portulice cū Zucharo aliq
 uibus temporibus preter q̄ cum cibo bonum
 est & etiā si misceretur cū ipso cibo non led
 eret meo quod regit & confortat cor.
Et signatur dñs n̄r quonia medici signaue
 runt ei uti uel mes, i. crisomilis & piris

auando

Semen Portulacae
confortat Cor

& citonyz cum cib uuis & mellombus &
granatis & ante hoc no cognouit seruus/
intentionem huius signatois utru fuerit/
propter necessitate appetitus & consuetu
dinis sumendi & de fructibus quod quide
conuenit sumere de ipsis ante commectio
nem quod lenificet natura post commecti
onem uero quod contrahit & coadunat
sicut sunt pira cuoma & poma hoc est
conuenies quod si intendit dicere quod
ulus istoru fructuu conferat huic dicer
alie errore est na fructus os huius sunt
mali & sams & egris qn accipiuntur per
uia cibi & maxime mellones & melmes
que dicuntur bacohoc m hispania omnes
sunt mali pro multitudine alteratois ip
oru ad quecuq; maloru humoru existen
tiu in corpore: similiter & persici mala sunt

materia malarū febrū & fraudulentarum
 & Gal. dixit quod a die a qua manu abster
 axit a comestione fructū humidorum Gal. contra
 & non percepit febrem usq; in fine dierum
 suorum & prolongavit sermonem suū super
 hoc per modū corruptionis humorū sicut
 scriptum ē in eius tractatu propter quod
 necesse ē quod relinquat dñs n̄ omnes
 fructus humidos toto eius posse; qui uero
 consuluit relinquerē omnes carnes uenatis
 & carnes que uocantur adir et melangra
 nas dixit bene nā omnia hec uigent nullo
 de quo conqueritur dñs ex ipsis accidentibus
 Similr quoq; qui consuluit exercitum or
 die comementer dixit. Similiter qui
 prohibuit ipsum accedere ad regiones cal
 idas dissolunt enim in hōie uapores s;
 ascendentes ad superficiem corporis du

frigidi & humidi sunt. Vaporibus enim illis Ascende-
ntibus qui resoluntur ex sanguine grosso & turbido ille
regiones addunt ingrositudinem & uisionem sanguinis
et eius uapores multiplicant. Quando uero perficietur
sanitas domini in adiutorio dei poterit moueri et
ire ad quecumq; eius desideria deus ad impleuerit
tam in hoc seculo q̄ in futuro.

On uidetur seruo quod dominus euacuare
corpus eius cum lapide lazuri uel cum lapide
Armeno non cum lapide lazuri propter eius ueheme-
ntia: cum lapide Armeno quia non cognoscitur et
iam intulit in ipso dubietatem Nobilis medicorum & pli
ita quod non est iste qui non cupatur h̄c noie
Eodem modo uidetur seruo esse conueniens cauere
sibi dominum ab administratione medicinarum
Laxatiuarum fortium & sit contentus de Rebarbaro
uel aqua casei & cima methi et his similibus Hec
omnia conuenientia sunt: Nec uidetur seruo facere

infusionem persicam nec Aquam melonum in eo q̄
 nocet Stomaco: Non enim est id de quo conqueritur
 dominus noster ex ipsiſ egritudinibus in Stomaco neq̄
 sitis: Nec etiam uidetur seruo quod utatur multum
 de nenuphare quia ingrossat sanguinem & debilitat
 Stomacum: Hec non sunt bona nisi patientibus febres
 acutas sicut narrauit seruus: Nec uidetur seruo admi-
 nistratio decoctionis epitimi quia molestat & exsiccat
 quod infundatur epitimum & ponatur in aqua eius
 tanta una de aqua casei & accipiat bis uel ter tempore
 uentis: & semel uel bis in hieme esse bonum & inter qua
 libet iucem sit spacium quindecim dierum et frigetur
 epitimum cum oleo Amigdalorum quod ligetur in pe-
 cia panni lini subtilis & ampli: Deinde infundat ipsum
 per noctem in aqua casei. Et signauit dñs noster quod
 quando flobotomatur exibat sanguis grossus quasi splem:
 et dixerūt medici supra ista flobotomia quod aperet secu-
 dum tps plenitudo. ex q̄ sequitur necessario educere et

Auferre de sanguine secundum id. sed quod oportet con-
siderare superest considerare subtiliare sanguinem & reti-
ficare cōpersionem epatis ut generet bonum sanguinē. Hoc
quidem determinauit seruus in precedenti tratatu quod
hoc facit cum sirupis predictis. Qui uero signauit potum
sirupi lenificatum & eletuarium in quo sunt lapides pre-
ciosi ut granata smaragdi & argentum & aurum totum
hoc bonum est & utile ualde quia iste simo medicine
cordiales uiuatue sua proprietate. scilicet forma specifica
que quidem est tota eorum essentia in substantia non
simplex qualitas. Qui uero signauit dñō de usu &
administrationis lingue huius & uenifaris & cum toto
hoc non fuit extirpata radix discarsie. Causa huius
est frequens usus nam medicine conuertuntur in
nutrimentum quando continuo fiunt quia natura
recolligit eas ad se & diligit propter quod non potest
habere manifestam operationem quia quasi nutrim-
entum efficitur uel proprie nutrimentum q. Galienus

54

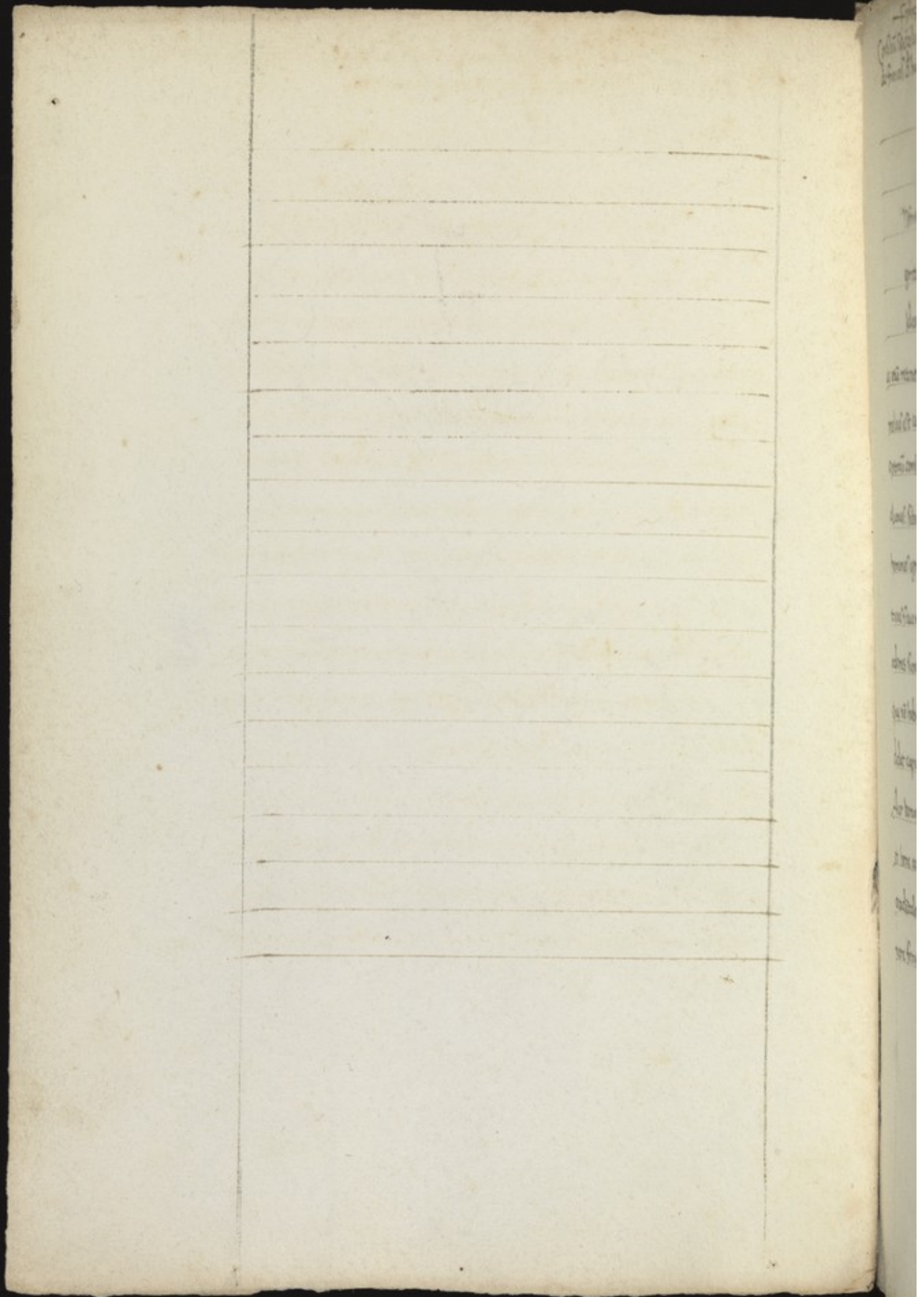
Quidem dixit quod huius debiles medicine si re-
cipiantur per unam septimanam continuo perditur
earum operatio medicinalis & non aparebit in eis:
deinde manifestus effectus et propter hoc bonum est tra-
nsferri de medicina in medicinam & relictam prima
medicina per dies aliquos tunc poterit redire ad
ipsam. Quia autem signavit de diminutione coitus
preter consuetudinem sic faciendum est quoniam
maxima resultat utilitas in eius diminutione. Balne-
um quandoque non est reuendendum aliquo modo
non in tempore coitus non in tempore quietis et
quod sumpsit secundum consuetudinem bon-
us est & perfectus. Probatio uero huius est quia
fumi melancholici non molestant cerebrum nec
arterant eius modum sed molestant cor tantum
eius uero quod sentit diu debilitatis post sap-
rem id est exercitium: Causa huius est dimissio
et interpolatio. Nam si gradatim rediret ad

ipsum paulatim percipiet in fine eius fortitudinē
et leticiam que solent resultare post quodlibet
exercitium debite rectum.

Finis

LAVS. DEU. ET. MATRI. MARIE.

[Faint, illegible handwriting in a cursive script, possibly a ledger or account book, covering the majority of the page.]

Infrascriptū Regimē sanitatis Curatiōis &
egritudinū est bene clarū utile atq; facile.
Ideo est diligēter in memoria imprimendū.

ac etiā retinendū & multo plus in ope obseruandū. Quia
melius est cauere ab Egritudinibus atq; facilius. Ideo
optimū consiliū est ut quisq; p̄serti vadēs p̄ partes
alienas: sibi caueat ab illis rebus que comuniter faciūt
homines egrotare. Inter quas p̄ma est Aer fetidus/reuma
ticus siue nimis humidus & etiā ubi sint nimis fortes
odores sicut lilij arborū nucū: & breuiter ouīm rerum
que nō habent suauē odore: Quisitare in tali aere: cito
dolet caput & supueniūt febres.

Aer bonus est ille qui est clarus & a sole bene illuminat̄
et bene auētatur a uento septentrionali, orientali, &
occidentali. Longinquus a latrinis: Et ideo bonū est te
nere fenestras ap̄tas quādo nō dormitur specieat̄ si non

Sit nimis calor.

Bonū est nō stare longū tps in camera que fuerit re-
use & in quibus fuerit infirmi specialit̄ de morbo Epidi-
miali & ubi sit fetor. & si opoteret pur stare: bonum
est habere secū aliquas res odoriferas sicut sūt rose vi-
ricles & sicce & murte siue morta: sandali. Accū. folia
uinearū & hoc in t̄p̄e calido. similiter ualet fructus
odoriferi & poma: pira: persica et c.

In t̄p̄e uero frigido bonū est hēre p̄sam. ceriola. Auri-
foliū cypressū. ungu. lignū aloes. ganoferū & res
lntes muscati.

In omni t̄p̄e & omni loco bonū est hēre odore Cice-
norū: Limonorū: Arangiorū: sed nō de floribus eorū nisi
a longe: Quia nimis replent caput sicut odo lily & sassa-
ni

Bonū est tenere caput & totā p̄sonā potius cū pauca
coptura q̄ cū multa: specialit̄ quādo oportet hominem
ambulare aut laborare. Melius t̄m est tenere medium

unde laudo quāto uestes sūt nimis ponderosē: tanto
melius: & pelles fetide sūt male.

Multū uiuat tenere se mūdū unde laudo lauare sepe
pedes & manus speciatē ante cibū uel quādo nō cenat^o
cū aqua calida simplici uel in aqua coquātur aliquē res
hōne & odorifere. Laudo etiā lauare caput semel in
septimana: dāmodo frigus nō recipiatur: nec teneatur Ca-
put balneatū. Imō fortiter assicetur ad ignē cum
pannis de lino uel de canapo bene siccis ad minus omī
mane fricetur fortiter caput cū aliquo tali panno ut
supra bene asperso & mūdo: & postea bene pectinet^o
Et hoc postq̄ homo accellauerit: & urinauerit si esse
potest.

Sup̄ omnia quātū est possibile nō debet homo stare
in loco ubi sit epidēmia siue pestilentia. Et si puz
oporteret stare seruetur regule infra scripte.

Prima q̄ nō uisitentur infirmi de illo morbo nec hēat^o
conuersatio cū illis qui uisitauerūt tales infirmos.

Salte si uisetur nō appropinquetur nimis nec sibi nec
illis rebus que exent ab eis: sicut sūt Stercora: urine.
Sudor. spua & sanguis

Secūda regula est q̄ homo comedat modicū. de bonis
rebus nō de multis: & misceat in omnibus cibis suis
de aceto uel agresto siue Agratio seu de succo citrāgu-
lorū uel limonocū uel pomorū granatorū aut simi-
lū rerū acruū. & est una herba que uocatur Ace-
tosa siue Agrestora que est multū bona in cibis
et salas.

Latuce sunt bone cū aceto crudo & coctē similiter
Sexerhore & endiua magna que uocatur ab aliquib;
Scariola & est similis latuce: sed habet foliam
ferratā: & multa reperitur in chio & partibus illis.
Similiter est bonū capere in mane de citrāgub; siue
cetronis cū zucaro uel sine.

Tercia regula est bibere uina brusca; clara: Imome-
lius esset cū aqua frigida & cauere ab omnibus

uinis fortibus & firmosis. Imo melius esset bibere uina acetosa siue que sapiunt de pincto q̄ uina firmosa / nisi cū magna quātitate aque bñ frigide.

Quarta regula est q̄ homo nō faciat exercitiū laboriosum maxime post cibū. Ideo in tali t̄p̄e non debet homo fortiter moueri sicut fit in cursu & correa in saltādo & similibus. Imo tūc melius est stare in domo in parte magis frigida magis bassa: dūmodo nō sit ibi fetor nec humiditas superflua.

Quinta regula est q̄ homo capiat sepe de pilulis communibus ab una usq̄ in nouē secūdit̄ q̄ moueat ipsum Et debet capi in ieiunio: ita q̄ post ip̄is nō capiatur cibus saltē p̄ sex horas. Tales pilule fiunt isto modo. due uncae de bono aloē: uncia media de bona mirra & medu de safrano. Distentur simul bene & subtiliter & cū succo citreorū uel uino brusco uel Zucaro uel mele rosato fiat pasta. De qua fiant pilule ad quātitatē Cicoris. Et quia tali

Tempore Aer est infectus: Ideo bonū est comedere pau-
cum de rebus que stant ad Aerem sicut sunt fructus
ac herbe speciate si sūt collecta Ante horā terciarum:
Quia sol nondū purificauit Aerē. Ob hoc bonū est
ut pro menestra risū uel pistū uel brodetū factum
cum Aceto uel Agratio uel. Suco Cetryni cū ouis uel
sine & semp ponatur paucū de safrano: Et in tali tpe
bonū est comedere plus de Carnibus Capretorum uel
utidorū q̄ de Castrato: & melius de pullis: p̄diabus uel
de Leporibus et Alijs bonis uolatilibus uel de carnibus por-
cinis nutritis cū Castaneis uel ganchibus. Et plus ualēt
carnes Assate q̄ Cocte in Aqua speciatr si nō coquerentur
cum Aceto uel rebus acris de quibus supra fit mentio. Si
Autem homo infirmaretur in tali tpe: gubernetur secun-
dum q̄ dicitur quando fit mentio de custodiendo se
a febribus & de liberādo se ab eis: Et hec sufficiant
circa regimē quod debet cōsiderari quātum Ad Aerem q̄
est res in qua multū est attendendū pro Conseruatione
sanitatis.

Et est sciendū quod iste modus gubernādi semp̄ cōueniēt
 in orate speciat̄ quādo est humida & infirma d̄ febris.
 De mane quando homo surrexit de lecto debet facere totū
 posse ut acceleret licet nō hēat uolūtate Quia p̄ consue-
 tudinē conuertitur uolūtas. Imo sepe Accelerare est
 magna causa q̄ homo nō egrotet. Postq̄ Accelerauerit
 Sputet. tussiat. Sternutat. mingat nasum mundet aures
 et oculos fricet. & pectinet bene Coput. & si esset ni-
 mis strictus de uentre: utatur in principio prandy de
 rebus lassatis ut sint boni fructus quales sūt pruna
 bene matura / ficus uirides & sicci & sicut sūt bro-
 dia leguminū & herbarū que comuniter comedū-
 tur & sicut est brodiū gali pinguis uel galine uel
 bouis. Et quādo ista nō ualēt: posset capi modicū
 cum de castia fistula bene mūda Ante prandiu distē-
 perata ad modū ficiū cū uno de predictis brodyis
 uel nō distēperata cū zucaro uel sine secūdu q̄ magis
 placet. uel posset capi bono mane de piluris cōmū

Quando sentiretur Stomachus impeditus uel caput uel
esset dolor in uentre uel flanchus cum Strictura uentris.
Postq̄ homo Accelauit & fecit supra dicta debet exer-
citare p̄sonā & facere facta sua. Primo quidē Audire
missā uel saltē facere orationes debitas. Quando uenit
Appetitus non Ante debet homo comedere tenendo
regulas infra scriptas. Prima q̄ nō comedat res q̄
faciūt corruptos humores: sicut sūt fungi merzane-
res seruatae longo t̄p̄e habentes mali odorē: ita ut
nō comedantur quātum est possibile. Res que habent
mali odorē uel saporē sūt pisces & carnes que sapiunt
de nocte & sicut sūt caseus corruptus oua nō frisca & simi-
lia. Idem est intelligēda de herbis crudis habentibus
mali saporē uel forte odorē. Ita quod om̄s fructus in
quibus sūt uermes & caules in quibus sūt rues sūt sem-
per suspecti sicut sūt melones restaldata nimis matū.
Porri: sepe & alia corrūpūt sanguinē in iuuenibus spec-
aliter specialiter in Estate.

Secūda regula est q̄ nō comedantur fructus specialiter nimis
 humidi nisi stomacho uacuo & in modica quātitate ita q̄ nō
 comedantur inter prādiū & cenā. Cerasia. pruna brignona
 persica. melones. cisse. ficus nisi in principio cene si forte
 prandū esset bene digestū.

Post cibū possūt capi pirra. poma. Castanea. Auellane Anu-
 gdale. zebibū. fistuca. possūt capi Ante uel post. sed meli-
 us Ante. Et est sciendū q̄ fructus humidi semper
 sūt uitādi quando uenter est nimis largus uel homo
 sentit malū sapore in ore. Idem dico de lacte quod nūq̄
 est comedendū cū frutibus nec pissibus. Immo nec
 cum uino nec cū Alijs cibis specialit̄ post ipsos quia minus
 malū est ipm comedere Ante. etiā comedere oua cum
 pissibus non est bonū.

Tercia regula est q̄ quanto Comeditur de paucioribus
 rebus in prandio; tanto melius; ita q̄ malū est comedere
 diuersa cibaria in eadē mensa specialit̄ si multū differūt
 sicut oua q̄ cibaria grossa; Puli & auer̄ subtiles & carnes

grosse sicut sunt boue & carnes salse & sicut oua & cibi
de pasto speciatr male cocti & similia.

Quarta regula est quod nō comedatur nisi hēatur fames.
nec homo tantū se repleat q̄ totalr esset famel. & ideo
nō debet homo comedere nec bibere inter prandiu &
cenā nisi habeat bonā famē & bonā sitim.

Quinta regula est q̄ nō comedantur herbe crude nisi lactuca
et porcellane in t̄p̄e multū calido.

Sexta regula est q̄ comūter res liquide & meliores comedat̄
Primo si uenter nō sit largus: & p̄ contrariū si uenter esset
nimis largus.

C
Cibi
Boni

Cibi ergo qui sūt boni ad seruandā sanitatē: sūt bonus
panis bone carnes: oua recentia: pisces hūtel multas
squāmas. Carnes Albe nō uiscose nec mali odori.

De herbis bone sūt boraginee: blete: spinargia: feni-
culi: lactuce: menta: cenola: Cixerbon & scariola que
Apparet: latuca.

De radicibus: rape. nauoni. Affagneire. cepe in tempore

frigido specie cu caribus porcini sunt bone. Allia
etia ualet in tpe frigido quando comedatur Carnes grosse
uel cibi de pasta uel q homo haberet multas uentositates
in uentre debent comedi cocta.

Raffanus couter est malus nisi quando oporteret facere
urinare quia illo casu satis conuenit. Comestus & emplastru
cu Aliquo oleo: ista oia nocent ubi esset dolor capitis
alia passio.

De leguminibus possit comedi cicera & pisa sine poyis
uel herbegie & faba fracta & brodiu lentiu. de alyis
no sit cura. omnia tamen nocent capiti. & ubi esset
dolor in aliqua uentura corporis.

Caules licet sint mali tamen pp. magnu usum sporum
sunt tolerabiles specie bene cocti cu brodio bonarum
carniu uel cu multo bono oleo uel butiro.

Cucurbite satis conueniunt in estate si sint pfecte cocte
cu talibus caribus & quando tps refrigeratur cum
sepis uel sup. ponatur de bono cinamomo siue canella.

Cibi de pasta. torte & fixoleti nō sūt laudabiles nec Aliq.
cibi facti de ouis & casto. Risum est optimus cibus tam
cū Carnibus q̄ cū lacte Amigdalorū similiter pistū. farinū
et gramellū q̄ fit ex ordeo uel Avena.

Iterū replico quāto homo comedit de paucioribus rebus:
et quāto minus replet se tanto melius pro sanitate.

Diperata in hyeme & salsa alba in estate similiter omnes
salse siue sint saporosae siue acres sunt boni tēp̄
calido. Et si homo esset nimis inacer posset addi cum eo
de melle uel Zucaro uel conella uel de musto cocto uel de
Amigdalis. Nam remouent omne malitiā rerū Acetosarum
et acruū: Ite q̄ etiā sunt bone quando homo sentit Acruū
saporē. hec sufficiāt pro regimine Cibi.

Quācum ad potū: uina mala & firmosa sciendū est: q̄ sunt.
mala nisi bibantur cū ualde multa Aqua. similiter gros-
sa. Aturbidū & delirucū. Atque multis bonū est cau-
cauere. Ideo laudanda sūt uina clara subtilia: Alba siue
mediocria cū sufficienti quātitate Aquae. q̄ multo melius

Est assuefacere se ad bibendum multā Aquā q̄ pa-
ucam. & generaliter homo debet se Assuefacere ad
tolerandū necessitatē & paupertatē in oībus rebus.

Nunq̄ bibatur unū in Ieiunio nec post res Acres. nec
post fructus nisi homo Comederet de pane. Unde ual-
de sanū est nō bibere nisi postq̄ homo multū comederit.
Nam res que multū confortat Stomachū est modicū bibere
Et non bibere nisi ad pascū.

Minus nocent uina que sentiūt de Aceto siue puncto
q̄ illa que sentiūt de maffa uel de alio malo sapore.

Aqua sit clara sine odore siue sapore de cisterna
siue bono fonte siue de fluuio bono currenti. & si esset
grossa de puteo uel palude: coquatur in uno magno
uase. p̄ōa dimittatur refrigerari & stare longo temp-
ore p̄ōa capiatur de pte superiori sine motione itaq̄
partes de fundo nō misceantur cū superioribus. Et ita
est coquenda Aqua pro infirmis & non in Anfora nec
in paruo uase ut communiter fit.

Si pur oporteret bibere malā aquā uel uti ipā in obis.
miscetur cū Aceto uel tūc comedantur res Acetose uel
cepe. Nā secūdū sapientes cepe & res acres ualent contra
malas Aquas.

Aque nimis frigide sūt nimis picurose similiter
uinū. specialit̄ quando homo est calefactus p̄ balneum
uel p̄ exercitiū uel post sudorē uel in ieiunio. Male
Aque faciūt inflare Corpus & uenire alias malas Egri-
tines. Ideo quando nō possunt h̄ri de alijs: bibatur uinū
bruscū sine aqua. hec de cibo & potu sufficiat.

Quantū ad dormitiōnē est sciendū q̄ dormire de die non
est laudatū & hoc post prandū: nisi homo modicum
dormisset de nocte. Et si pur uult dormire homo dormi-
at longe a prandio ad minus p̄ unā horā pedibus discarā-
tis in loco obscuro: Capite bene eleuato nō ultra horam.
Similiter post cenā debet homo uigilare ad minus per
unā horā sedendo uel stando pedes suauiter ambulādo.
Dormiat semp̄ super aliquo latere specialit̄ dextro uel

Sup uentre & nunq̄ supinus siue reuersus: & duret dor-
 mitio A sex horas usq̄ octo semp̄ cū capite bene eleuato
 et corpore bene coopto speciatr̄ in ip̄o capite ita q̄ de iure
 melius homo coopti p̄ totū dormiendo q̄ iugulando.
 Et quia dormiendo & quiescendo fit melior digestio.
 ideo bonū est comedere minus in prandio q̄ in cena:
 speciatr̄ si post prandiū det homo fornter laborare.
 Scribere uel cogitare: hec sufficiunt in somno & uigilia:
 hoc addito q̄ si nō posset homo dormire comedat de lac-
 tucis coctis & crudis & de papaueribus: Pomis. p̄cias
 uel prunis post cenā nō bibendo p̄as. bibere etiā unū
 ualde brusū & cauere a uinis fortibus & Amaris et
 omnibus speciebus & rebus salas multū uiuat ad dormi-
 endū. Simuliter lauare tibias & pedes cū aqua calida
 in qua coquuntur folia uincarū lactucarū uiolete salias
 cortices papaueris flores rosarū Cucurbitæ & aliarum
 rerū frigidarū. & plus opabūtur si lauabūtur brachia
 et manus: frons & tempora & capiatur fumus p̄ nasum

Et hoc maxime debet fieri in febris Ardentibus in
quibus homo habet vigilias magnas lingua sicca & nasi
siccum sine grauitate Capitis.

Si homo nimis dormiret: Comedat & bibat modicum.
caueat a uino & omnibus rebus frigidis supradictis, utat
rosis siccis capiendo post cibum de feniculo Anixo uel
cinnamon Collandro garofolo uel Alyf speacibus.
Loacones siue lauande fiant de aqua salsa uel dulci
in qua coquantur salua rosamarinus folia Lauri uel
iuniperi uel cypressi uel persa Cornabulia nouella
uel sauroza & sic de similibus. Et sup omnia ualet
fricare fortiter plantas pedum & palmas manuum
cum forti aceto calido cui misteatur sal. Similiter
oclorare tale Acetum.

Et ista sunt quando homo pateretur uimium idnium
sicut contingit sepe in febris de humoribus frigidis
Multum uiuat. Ad sanitatem stare letus & fugere
tragic: tristitias timores & sollicitudines nimias siue

Cogitationes melancholicas & quia qui nō est amicus
 dei uel nō h̄t patientiā in aderſitatibus nō pōt
 stare sine tristitia Ideo ualde conuenit ad ſani-
 tatem stare bene cū deo & portare res que occur-
 runt cū bona patientia. Immo nō est aliquod pe-
 ccātū qđ nō disponat hominē ad egritudinē; Et
 omnis uirtus facit & conseruat ſanitatē.

Balnea comuniter nocent siue in aque calida siue
 in frigida pp̄ inordinationes que in eis comuniter
 fiunt. luxuria destruit Corpus Animiā & bursam.

Omnes mala consuetudo inimicatur ſanitati.

Tenere se mundū & mutare sepe camixias & lintea-
 mina multū uiuat: h̄nō tenere linteamina sepe ad
 Aerem bonū e-ſt.

Caueat homo dormire cum scabiosis & cū homi-
 nibus hētibus malū Anhelatū uel fetorē pedum.
 breuiter quāto homo ſtat remotior ab alijs p̄ſonis
 ſpectat hētibus malū odorē tūto melius e-ſt.

Non debet homo se Assue facere Ad Capiendū medi-
cinas nisi de pilulis predictis. Saluo quando esset
constipatus siue strictus de uentre: in quo Casu sūt
que supradarta sūt. Et si nō sufficiāt: fiant aliquę
de infra scriptis medicinis que etiā ualebunt quasi
in omni egritudine ubi esset uenter constipatus.

Primū est capere unā bonā scutellā uel taceam de
aqua calida in qua decoquātur uiolete uirides uel
sicce uel rose uirides uel carsoleti de lepullo siue
reuerthæ que nascūtur sup celsis & facti folias
ad modū uinearū.

Et cū illis rebus uel sine possūt coque aliqua pri-
na sicca uel in illa aqua coquātur folia maluarū
uel mercurialis.

Secundū remediū est capere in eadē quantitate
de serena lactis id est de aqua que restat quando
fit caseus. & si in ipsa buliantur aliquę de predictis
rebus melius erit.

Si homo esset scabiosus: bonū esset bulure in ea
de fumo terre de floribus boraginū & de rosis recātibz
et de Assento.

Herba que dicitur Capillus ueneris siue herba fontis
que nascitur in locis humidis ut in puteis & fontibus
et apparet in folijs petrosillii est multū bona pro
ista causa. Et est sciendū quod capere sepe sicut
omni mense de aqua in qua buliatur de assento et
rosis uel flos qui dicitur uozis so occidit uermes &
conseruat sanitatē & multū ualet tēpore pestis.

Ternū remediū est capere de bono Aloes quod positū
fuerit in succo rosas uel Lupuli uel endiuie uel
cixerbere possit fieri pilule de eo.

Quia raro accidit qd homo pp mutationem Aeris
nō patiatur Aliquā Egritudem & periculosū est
ne scire se gubernare ac etiā ponere se in manibus
medicorū nō sufficientiū sicut comuniter reputatur
Ideo ponā hic Aliqua remedia breuia & facilia ad

maiorē partem Egritudinū que occurrūt. & credo
q̄ sufficientē sibi bene seruentur.

Prīmū est generale remediū & necessariū q̄ homo
q̄ cito male se dispositū sentit dimittat. Cibi
ria conuicia & specialē uinū & carnes & re-
uinet ad murus p̄ totā unā diem & si ei t̄-
rictus de uentre: Capiat. cristeria secūdu for-
mā infra scriptā.

Prīmū cristere pot fieri de aqua pingui
carnū quācūq; uel de Aqua cū multo oleo
uel butiro uel in aqua coquatur de blētis mal-
uis folijs uolarū uel mercurialis cum fire-
fure siue breuo: & hoc ī febribus. Sed si non
hēret febres & esset dolor in uentre coquatur
in dicta Aqua de nouella Cornabugia uel
ruta uel sauroza uel Calamadrina speciatē
Vbi est malū de flano. In dictis Aquis quādo
est febris distēperetur de mele rosato uel

Violato uel crudo & uniuersalio utella ouoru
 et de cassia fistula ab una vncia usq[ue] ad duas uel
 unius cratus de succo betarū uel mercurialis. potest
 etiā poni de zucaro rubeo quātum placuerit. Itaq[ue]
 de mele predicto zucaro & oleo quāto plus tanto
 melius est. Et si ponitur de sale nō tantū retine-
 bitur: si nō ponitur plus retinebitur. Ideo ponatur
 uel nō ponatur secūdu[m] q[uo]d homo tenet uel nō tenet.
 Criterio. Si nō esset febris uel esset febris de hu-
 more frigido ubi esset Caput graue uel magis
 somnus: tūc pōt. distēperari cū predictis uel sine
 de girapna uel bñdicta ab una vncia usq[ue] ad duas.
 uel de Agratio ab octaua parte vncie usq[ue] ad q[ui]ntā
 uel de sapone duro uel molli uel de Aloes uel de
 Pterore muris in simili quāditate. Et nota q[uo]d ad
 extrahendū feces in febre uel sine potest poni
 in Criterio de Aloes secūdu[m] dictā quāditatem. Et
 quia in nau nō hēntur decoctiones nec res parate

pro Cristerio: Ideo pot fieri Cristerium de aqua
maris cum mele uel butiro uel oleo in bona quantitate
et sufficiat ad extrahendum feces: & possit addi
de triaca si esset magnus dolor in ventre.

Si autem homo cum febre uel sine esset largus
de corpore ultra solitum: non capiat aliquod de dictis
Cristeriis ultimis speciebus si habet pondus uel nimiam
uoluntatem accellendi quia in illo casu debet homo
capere Cristeria dulcia de quibus fiet mentio quando
loquar de malo pondi.

Et est sciendum quod decoctio seminis lini siue linose
et eius oleum multum valet in Cristeriis speciebus
ubi sunt dolores & pondi.

Postremo etiam fieri suppositoria siue seposse de mul-
tis rebus. primo de candela cepi fricata cum sale
pisto uel de costa Caulis uel bleas uel malue et
de quacumque alia herba non nimis molli nec nimis
dura secundum de lardo uel de carne salia postea

in Aqua frigida ualde. Terciu de Sapone duro quartu
de Sale communi uel de Sale gome uncto de oleo uel Alia
pinguedine quintu de mele cocto cu Sale uel Theriaco
muris uel Aloes uel alia medicina laxatiua.

Et melius est ponere duo uel tria parua simul unu
post aliud q̄ unu grossu: Quia minus offendit intestinu
sive budellu.

Ad laxandu etiã uentre multu ualet ponere super betrem
emplastru factu de maluis & mercuriali coctis & impinguitis
cu oleo uel butiro uel Aliqua pinguedine uel ungeri totu
Corpus de oleo uel butiro in quo distemperetur de Aloes epa-
tico multu. Etiã bibere de Aqua istarũ herbarũ multu ualet
ut predictu est.

Et si ista nõ ualeret & esset homo qui nõ uellet Capere
Christere tũc laudo capere de pulpa Cassie fistule mūdada
a coriabus et granis ab vna unta usq̄ ad unã & dimidiam
distempata uel nõ distempata meliori modo quo potest
capi: sicut Asperia cu Zucaro uel distemperata cu Aliquo

Brochio de supradictis.

Sciendū est q̄ melior medicina A mouēdū ventrē plenū
fecce est Aloes epaticū siue captū p̄ os siue positū p̄ chris-
tū siue in suppositorys siue sepositis.

Sciendū est q̄ oportet facere in oibz Egritudinibus & sperare
in partibz superioribus est facere se bene fricari & lauare
pedes: tibias & manus & brachia. Cū Aqua bene Calida in
qua coquantur Alique herbe de supradictis p̄ caplo.

Et hec sunt gnōlia in omnibus Egritudinibus. Modo
dica specialia ad Aliquas Egritudines que comuniter eue-
niūt.

Et p̄mo ad febres in quibus sciendū est q̄ quādo homo h̄t
febres uel h̄t fluxū uentris uel nō: si nō h̄t fiat aliquod
chresteriū de supradictis & abstinentia. deinde bibat
quātum uoluerit de Aqua infrascripta. Capiatur p̄mit-
ona Aque bene & tantū Acetū q̄ Aqua sit Aliqualiter
acris uel Acetosa & due unte Zucari uel mellis uel me-
lis rosati: & buliatur. modicū totū simul & buliatur.

Et bibatur de illa calida uel frigida quatum uoluerit. Et

si horet uentre tractu Adungat in decoctione de floribus
Violaceis uicidii uel ficarum uel de rosis recentibus uel floribus
maluarum uel zizolis rubris uel sebetem. Et si horet uentre
nimis languit tunc bibat de Aqua in qua coquantur rose
sicce uel foniac uel foniaco ut plantago idest gerasalum
iga uel ceste uel more immature uel herba que uocatur
Acetosa idest Agretora uel Zucara rosati uel ficupus ro
ratus cu predictis uel sine

Post dies quatuor febris bonu est capere de mane de
Aqua Zucarata uel mollata in qua ante Apositione zucra
uel mellis buliantur uel coquantur semina siue acet
le cucurbite melonis & cucumeris Citruli uel Angurie
idest fetore uel Latuce Amaro uel Endiuo uel
Scariola uel cixerbere uel uozuo quod est bonum
secundum omnia sua parte sicut radices. folia et
Flores: Ita qd facere bullire de illa herba quocumq modo
Speciatu cum modico Aceto & bibere ieiune stom...

maco multū valet in omni febre & speciatē quando
homo est croceus siue sanus in facie & tota persona
Secundū remediū principale in febribus est qd si homo est iue-
nis: fortis & robustus uel qd hēat vrnās rubeas & grossas
sicut est vernata & unū dulce grossū Albū: faciat flo-
botomia de uena comuni uel epatis siue fiagi quā habet
grossiore speciatē si hē dolore in aliqua parte corporis
a collyis supra speciatē si spueret sanguine. & feruet diuis
regulas. prima qd nunq̄ extra hat plus de unis octo. &
quāto sanguis est peior: tanto minus exteabat in vna uice
uel pōt facere extrahere in pluribus uicibus: nec credat bar-
bennideibz dicentibz qd sanguis est malus & qd bonū est
multū extrahere:

Secūda regula est qd fiat magnū forame siue longum
Ad hoc ut malus sanguis possit exire.

Tercia regula est qd nō fiat in die in qua debet fieri Acces-
sio siue Orscentia febris.

Quarta regula est quod comedatur modicū p tres dies

Et comedantur Res frigide si homo h[ab]et magnū Calorem
 Quinta regula est q[uo]d nō tardetur flebotomia in febris usq[ue]
 Ad septimū diem. sed fiat a tertia usq[ue] ad quintū. Nec fiat
 quādo homo crederet uel expectaret Aliquē torminum
 scilicet fluxū uentris uel uomitū uel magnū sudorem.
 Et hoc post quinta diem: Et generaliter nō est bonū expectare
 flebotomia magnū preliū sine Angustia sine labore.
 Nec est bonū in durax in nō faciendo ip[s]am etiā post septe
 dies si esset dolor capitis uel sputū sanguinis ut supra
 dixi Immo uiuus debet esse magis Audax in flebotomia
 q[uam] in medicina: que nō sit cassia uel manna. Num Acapiendo
 cassiā uel mānam. Non est aliquid periculū maxē
 in principio.

Si febris sit multū Acuta & in principio uenter fuerit
 largus uel per munditiā per remedia supra scripta: tūc
 laudo nō capere aliquā medicinā usq[ue] post quartam
 decimā diem: Tenendo magnā Abstinentiā: itaq[ue] non
 comedantur carnes nec bibatur Vinū usq[ue] Ad illud

Tempus: Comedendo modicū & ita expectetur operatio
nature querit uel per sudorē uel per fluxū ventris uel
per multā urina uel forte per fluxū sanguinis narū
quō nō impediatur hō si homo esset consuetus hōre
et pateretur dolorē capitis ruborē faciei & oculorum:
Tunc bonū esset facere exire sanguinē ex naribus cum
Salsaporis uel cū herba cecriola: cū qua comuniter puēr
faciūt exire ponendo in naso. uel fiat. Alobotomia de
uena frontis que Apparet grossior & securū & optimū
remediū.

Si in principio febris uel Alterius morbi ueniat uomitus:
nō restringatur sed Adiuuetur bibendo de aqua cali-
da cū melle rosato uel sirupo Acetoso uel cū modico
oleo uel cū Aximele schilitico. Similiter si ueniat
fluxus uentris uel sanguinis narū nō restringat:
et ista sūt intelligenda q̄ similes fluxus nō sint super-
flui. Nā si essent. supflui: debent restringi p̄ modos
infrascriptos.

Si febris nō sit continua sed hēat Accessiones omni die sicut est quotidiana uel una die & alia non: sicut est tertiana. uel una die & duabus nō sicut est quartana. Tunc seruentur regule ininterrupte.

Primo q̄ in principio teneatur uenter largus p̄ aliquo modū sup̄scriptū. Secūda q̄ fiat Alobotomia si homo sit iuuenis bone nature bene comedens & bibens nō facies multū exercitiū & habeat urinas grossas & rubras ut sup̄dictū est: ita q̄ nunq̄ fiat Alobotomia nisi tales urine apparuerit: & saluo si homo haberet magnū dolorem Capitis cū facie rubra & oculis rubris et uenis inflatis: & specialit̄ si hēret pulsationē & caliditatē in capite. Et est sciendum q̄ semper quando homo caderet uel percuteretur de baculo uel lapide uel alia re sine hoc q̄ exiret sanguis: bonū est facere Alobotomiā de parte contraria nō extrahēdo nimis sed modicū & sepe. Et est sciendū q̄ pro maiori parte bonum est facere Longū foramen

ut gravior sanguis & malus possit exire: Et quanto san-
guis est peior debet minus extrahi sed sepe.

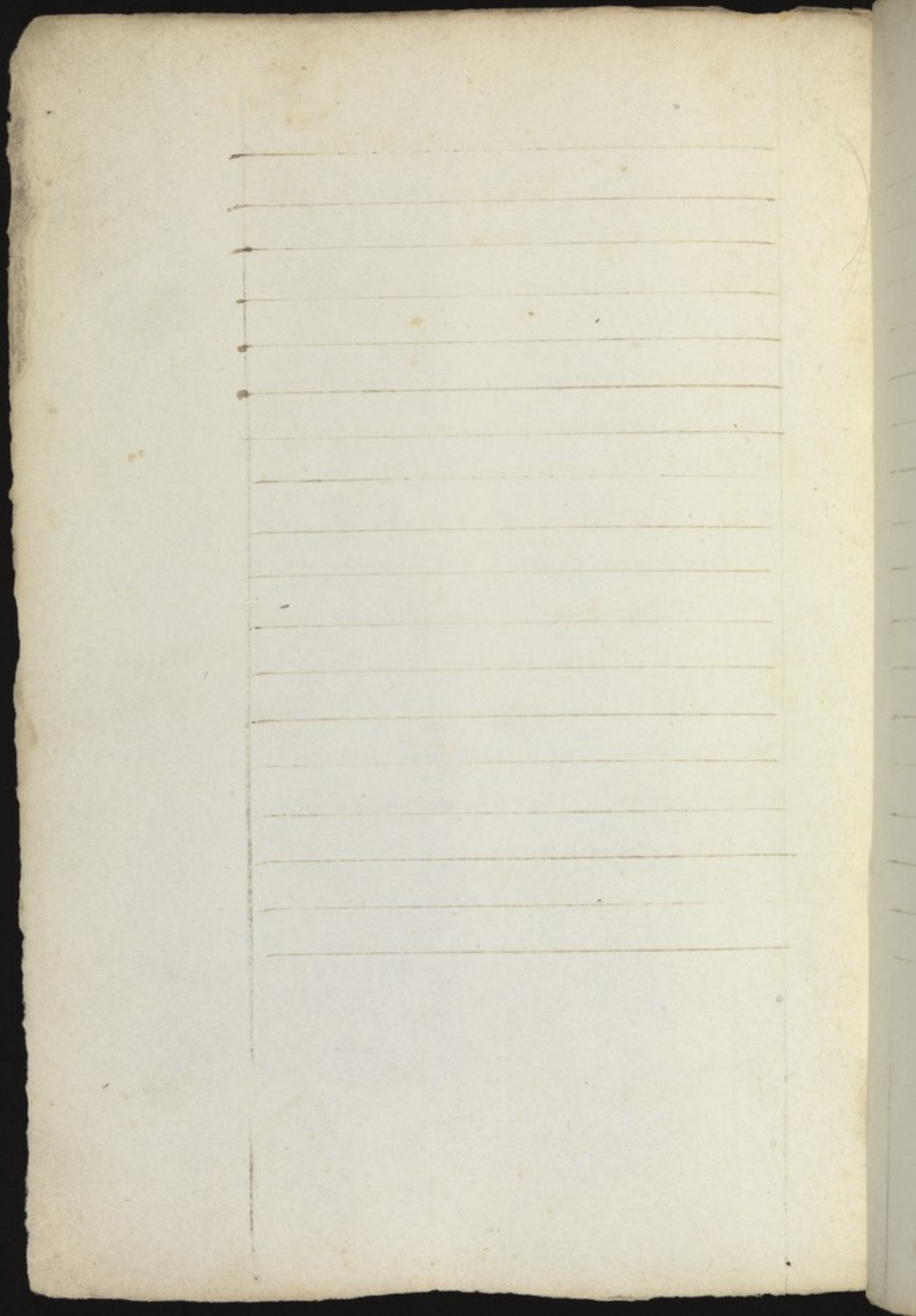
Tertia regula est qd medicina neq; flobotomia non fiat
in die Accessionis quantum est possibile. Et si Accessio ve-
niat omni die & oporteat facere flobotomia uel capere
mediana tunc capiatur hora magis ab accessione lon-
giqua siue sit de die siue de nocte. Et itoru dico qd si sit
terciana & heat magnas Accessiones que recedant
cum sudore uel uomitu uel fluxu ventris: bonum non
est capere medicina nisi valde leue modo supra dicto.
sed bonu est se gubernare cu dieta.

Quarta regula est qd interuena bonu non est comedere
in die Accessionis nisi post qd homo sit nitidus de acces-
sione. Et si non pot homo tantu ieiunare: comedat
modicu ante Accessione p horas sex. uel quatuor ad
minus.

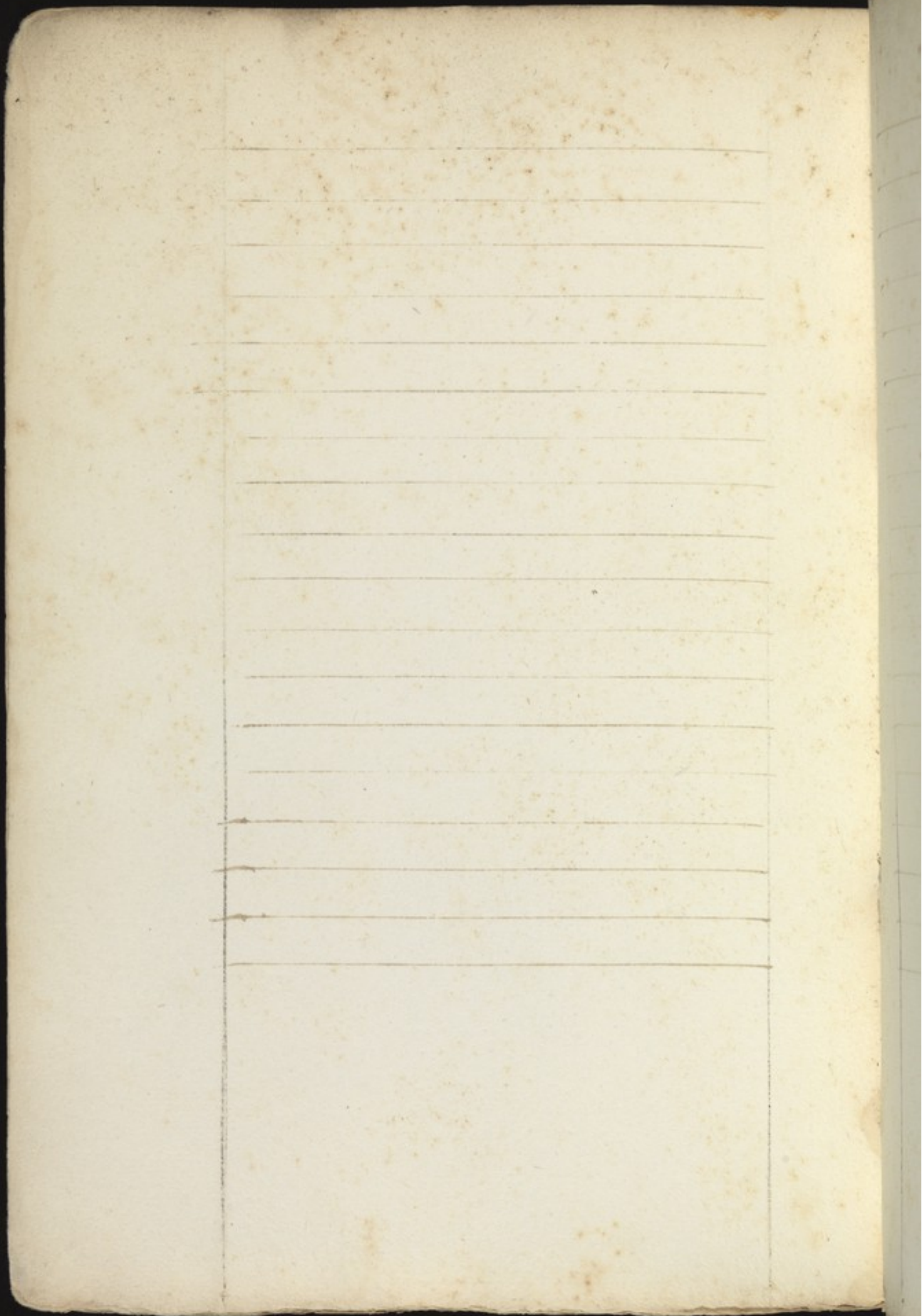
Quinta regula est qd in principio Accessionis nec per
hora ante nec tanto tempore qd durabit frigus

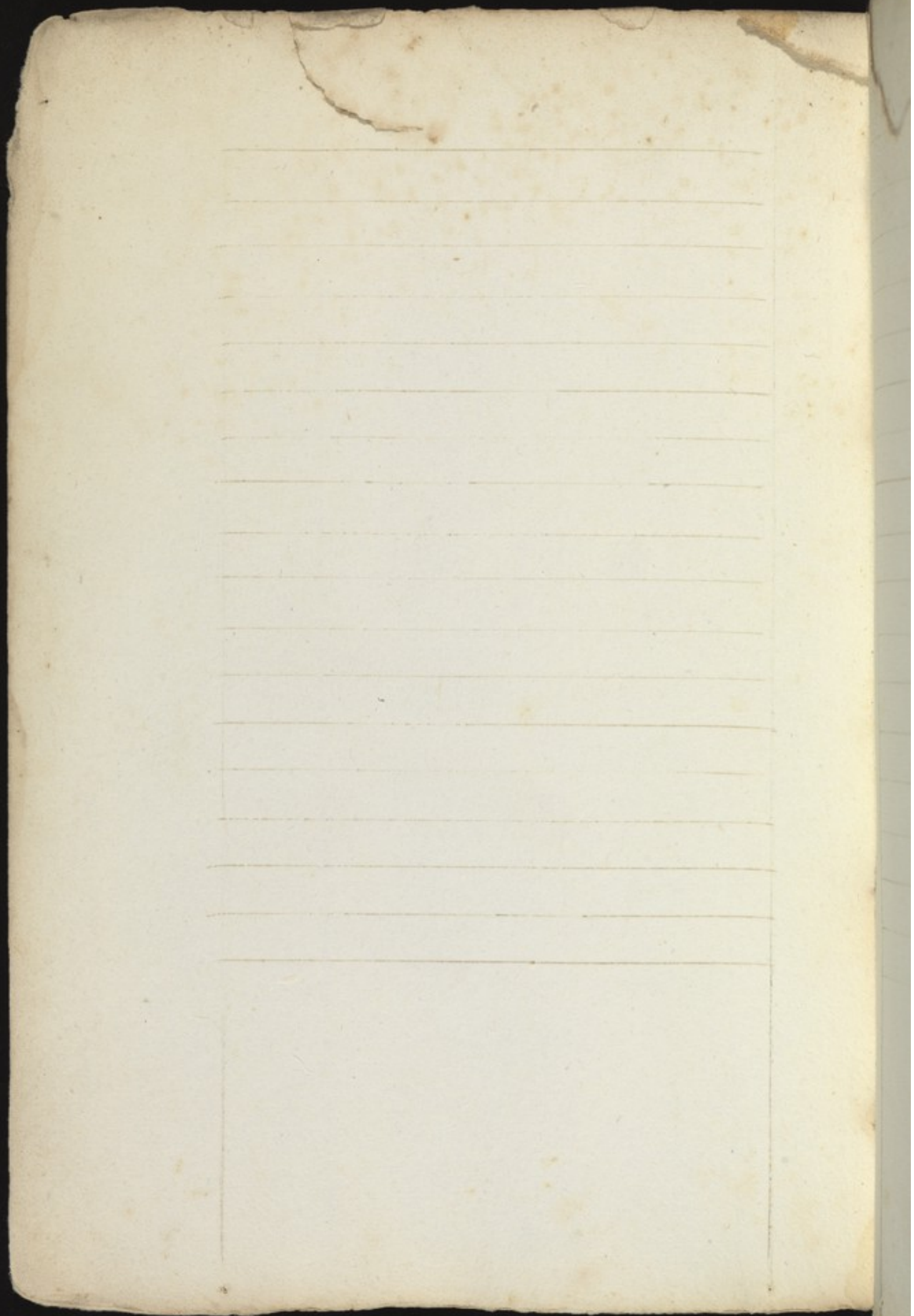
in pedibus: & naribus & manibus nō bibatur nec dor-
miatur. & bonū est q̄ primus potus sit calidus: & si cape-
retur ante horū Accessionis medius ciatus de succo plan-
taginis siue ibie saluage post septimū Accessionē bo-
num est.

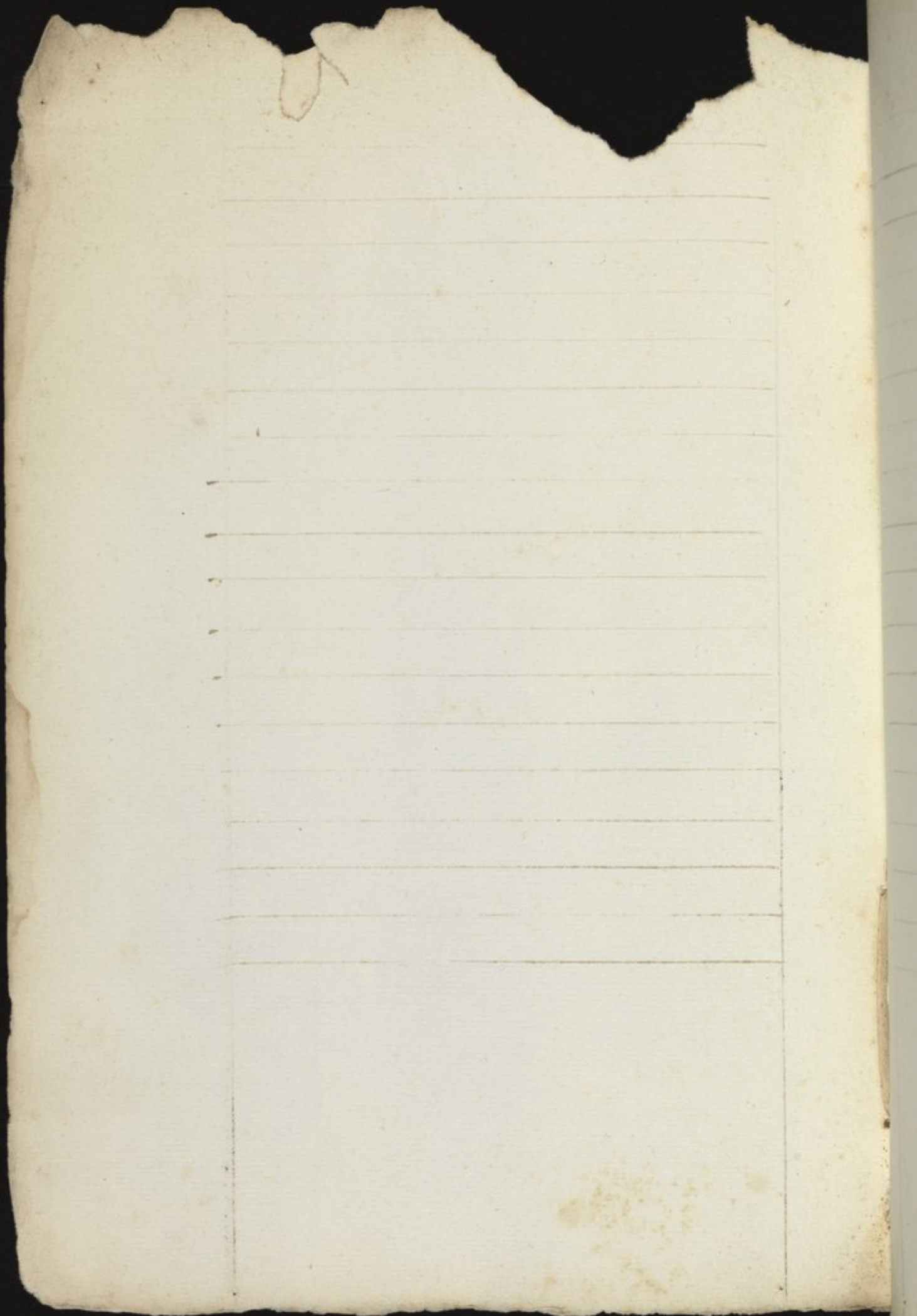
Sexta regula est q̄ durante Accessione etiā frigore:
siue calore nō bibatur nisi de aqua ordi uel de aqua
bone cisterne uel boni fontis uel boni fluy sine zucaro
uel confectione: nisi homo esset multū debilis & ieiunas-
set longo tempore: Est uerū q̄ si homo haberet tussim
uel dolōrē inter lombicū & Caput dimittat aquam
frigidā & bibat Aquā ordi speāte Calidam.
In omni febre in qua est magnus calor rubor lingue &
faaci & Urinae & magna sitis: bibat homo Audax
et modicū comedat saluo si hēret Stomacū desolatū:
Itaq̄ Accelleraret rem multū.

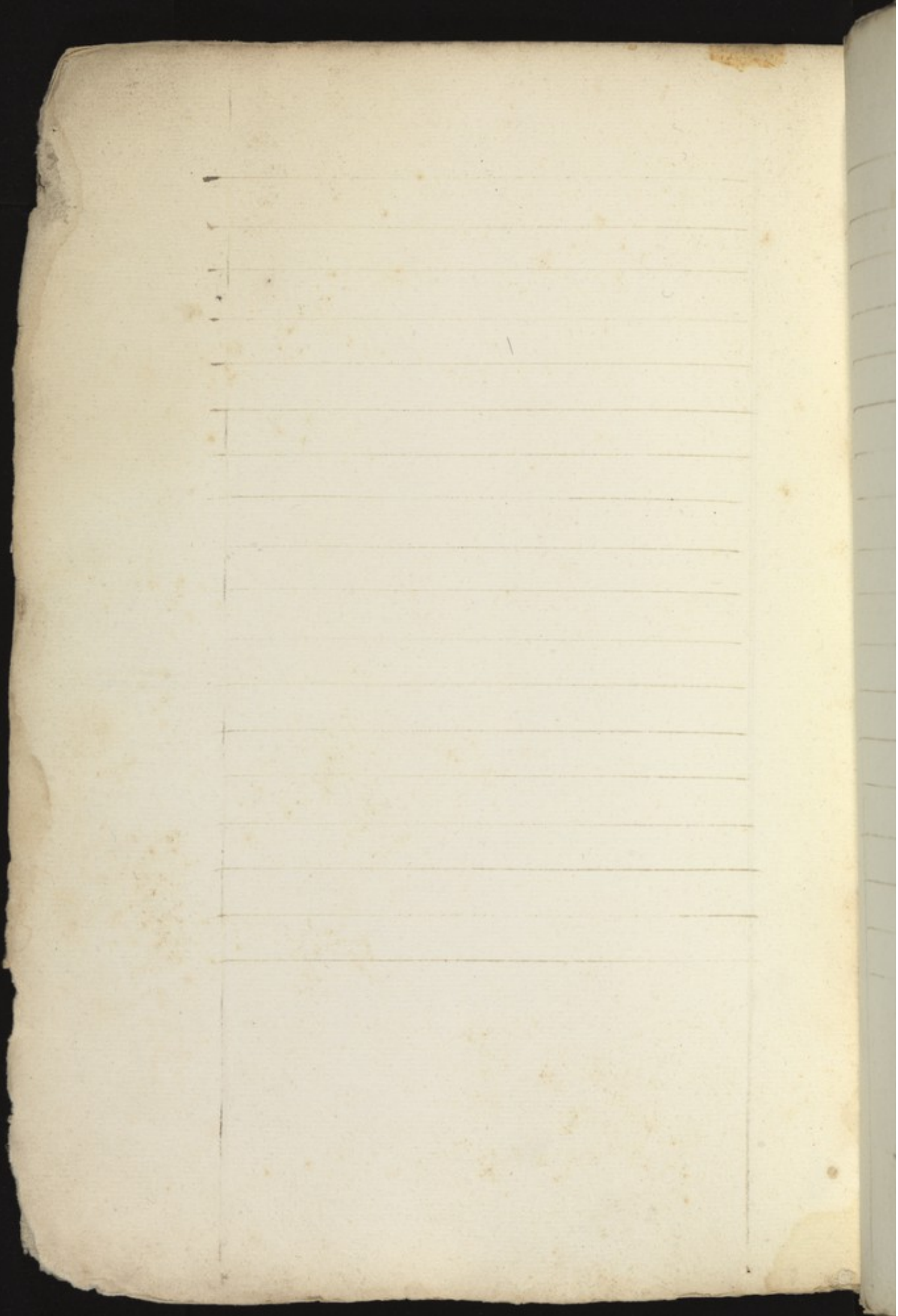

1

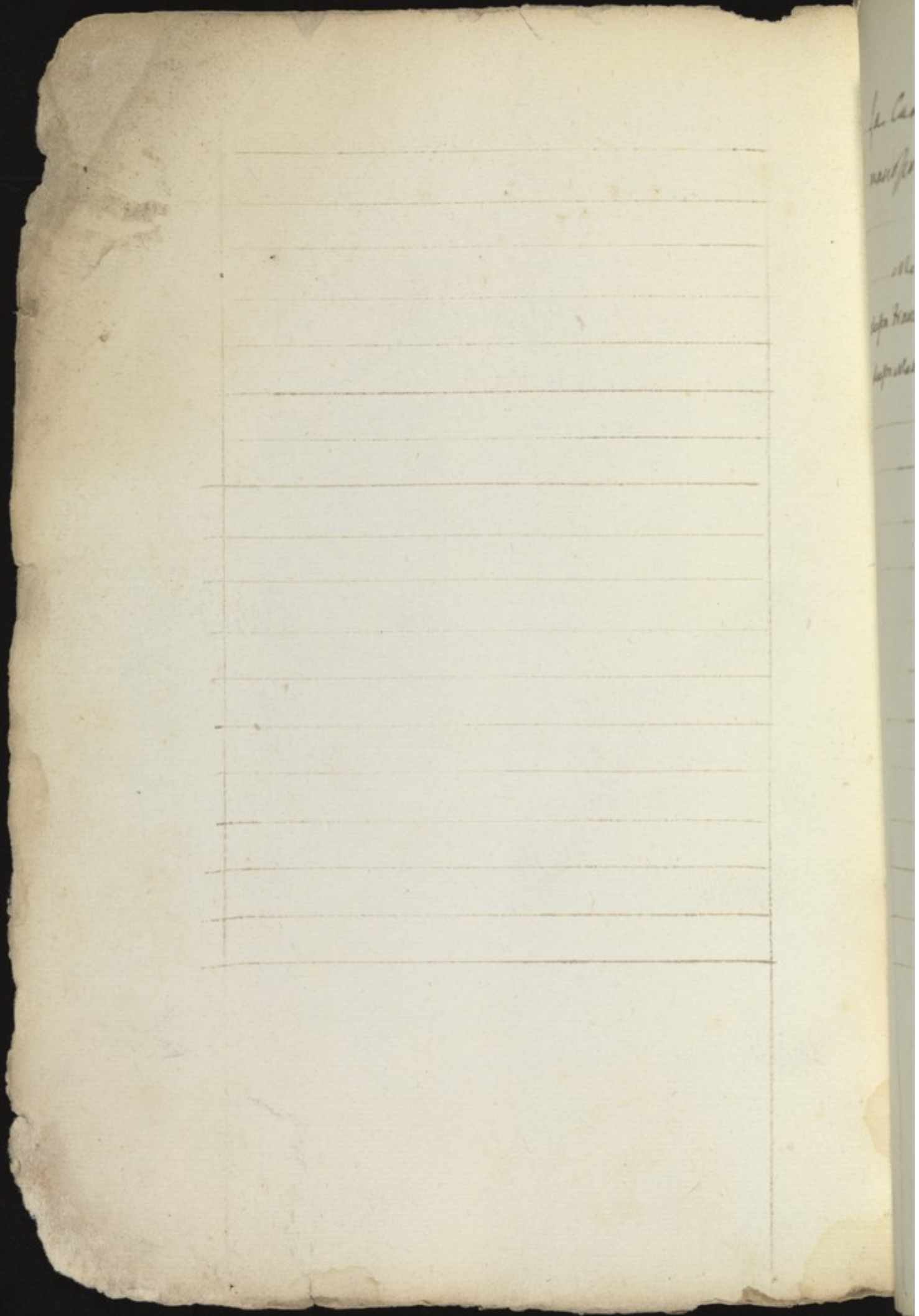

This image shows a blank page from an old ledger or account book. The page is cream-colored with horizontal ruling lines and a vertical margin line on the right side. The page is numbered '78' in the top right corner. The paper shows signs of age, including some staining and a slightly torn edge on the right side.

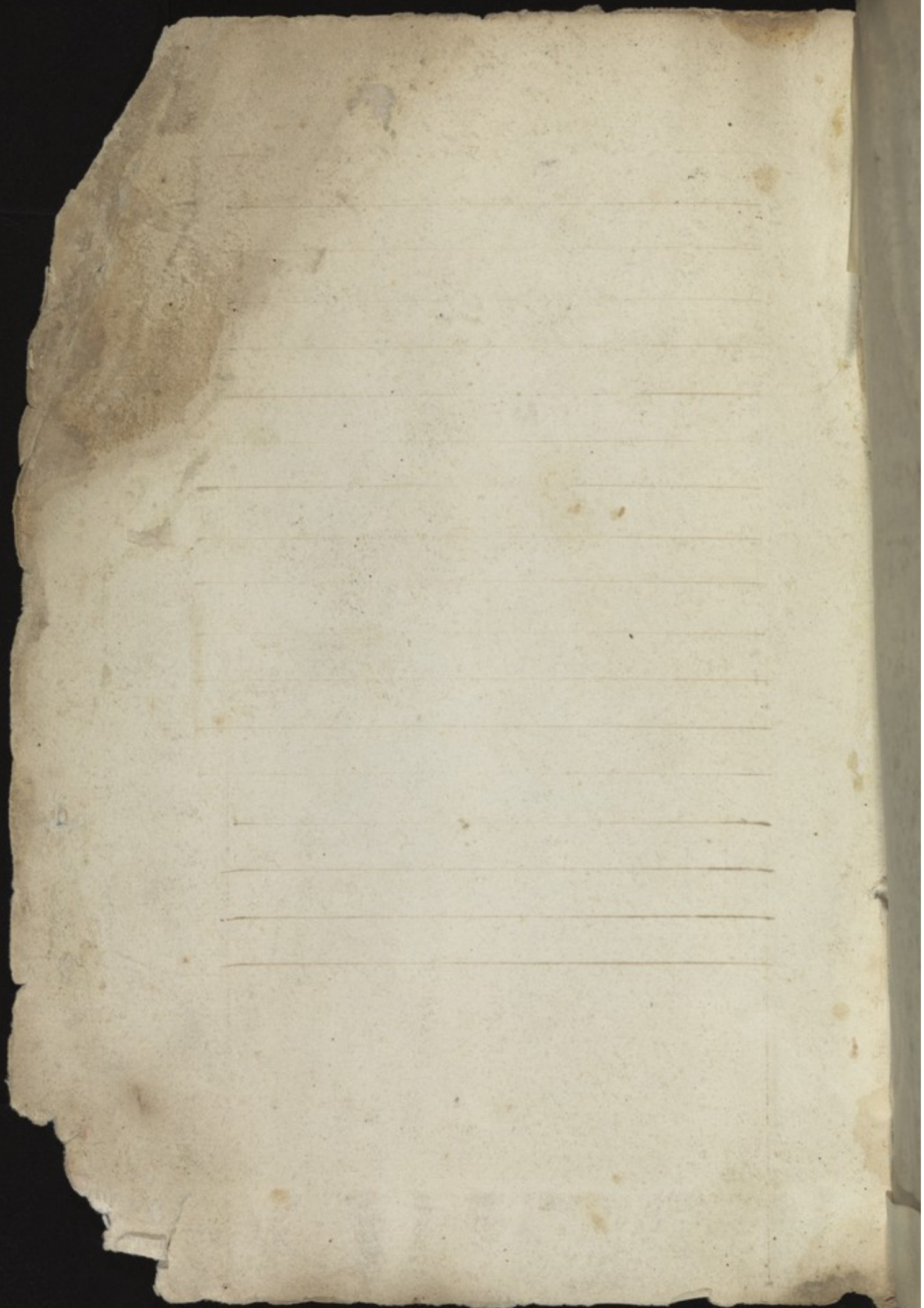
La Carta e i Caratteri di questo
manoscritto sono del quattrocento.

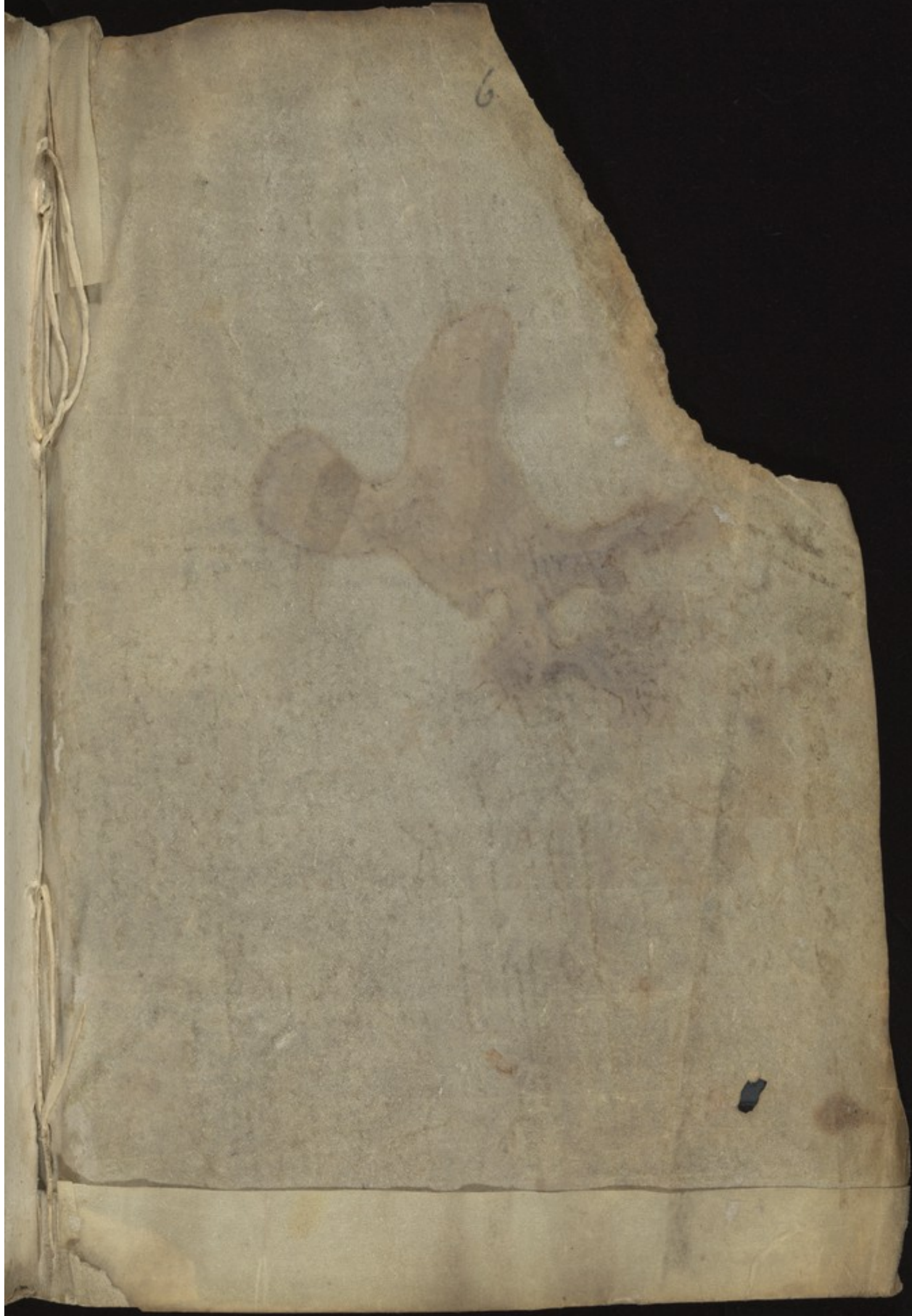
Medici di Fiog. nel 300. e 410

Maestro Francesco Medico di Fiogano - famiglia Casani

Maestro Matteo Stradella Medico

6

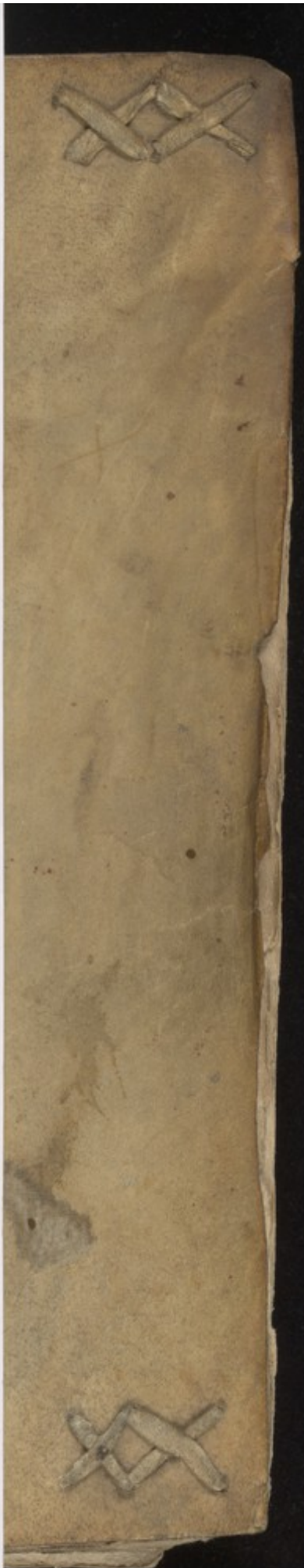
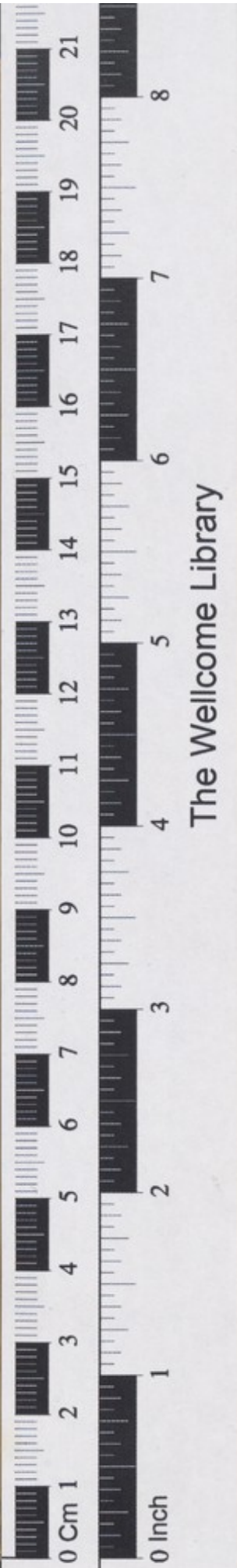

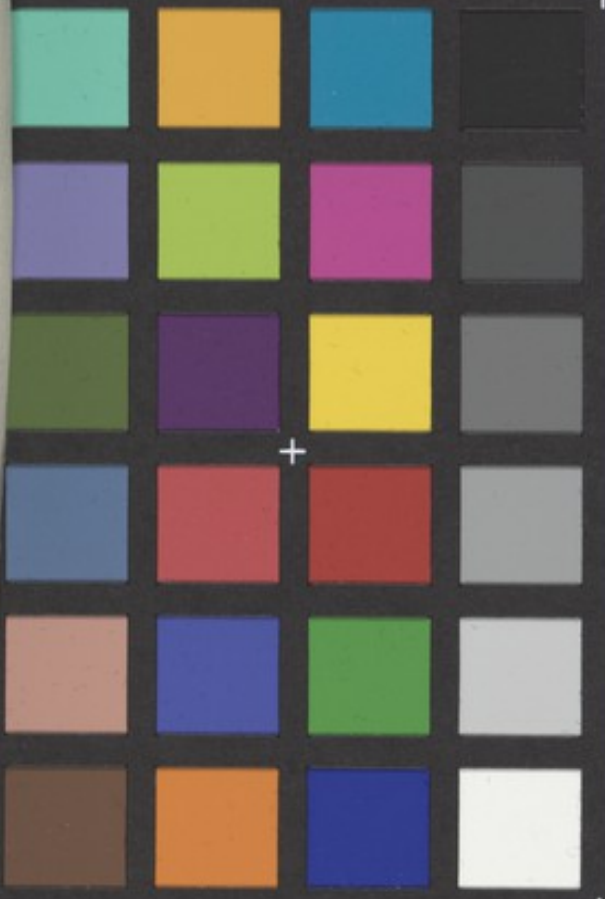

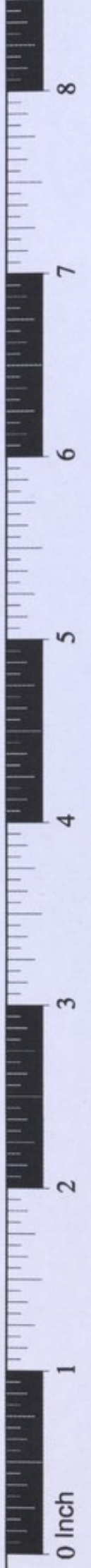
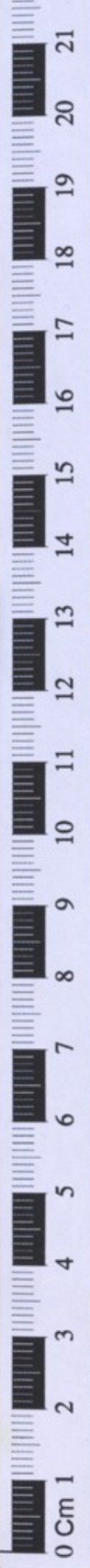

x-rite colorchecker CLASSIC

mm

The Wellcome Library

*Bibliotheca
de Fiviz*

chicum

original 1530.

29871

page 127